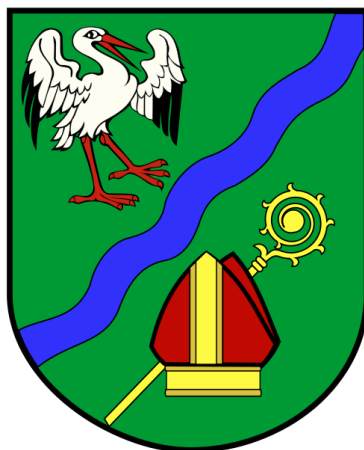

GMINA BRAŃSZCZYK

ANALIZA POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY BRAŃSZCZYK

SPORZĄDZONA NA POTRZEBY OPRACOWANIA
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY BRAŃSZCZYK

BRAŃSZCZYK 2021

SPIS TREŚCI:

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I SPOŁECZNYCH	3
1.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH	3
1.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	9
1.3. ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNYCH	10
1.4. ANALIZA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	18
2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH WRAZ Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ.....	24
2.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH	24
2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	31
3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY.....	35
3.1. BUDŻET GMINY	35
3.2. WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA.....	39
3.3. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	42
PODSUMOWANIE.....	48
Spis tabel:	48

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I SPOŁECZNYCH

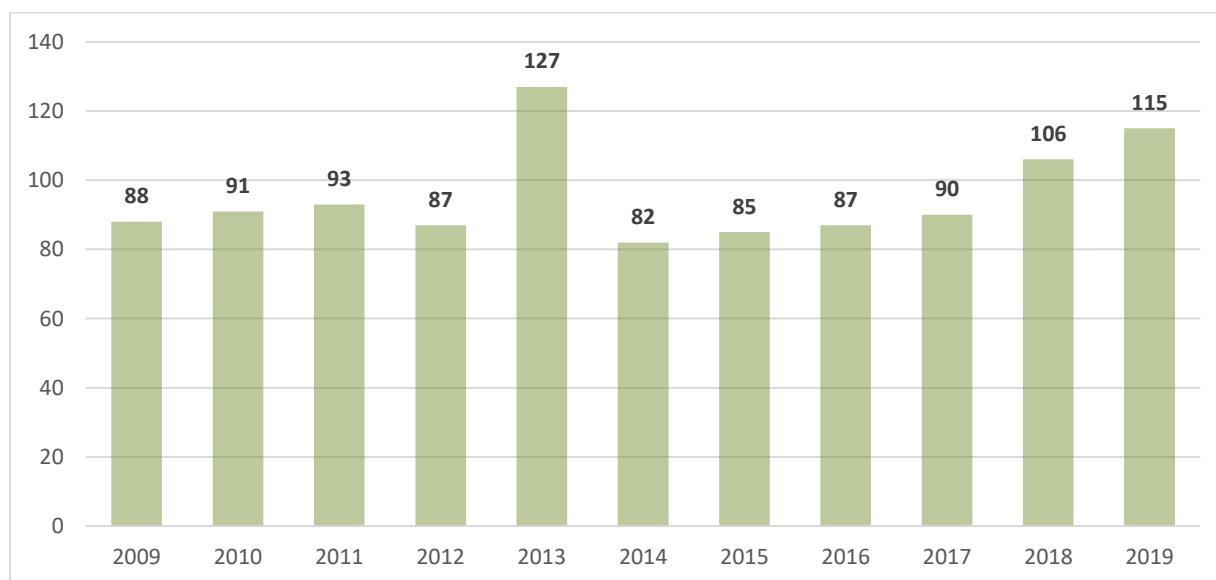
1.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH

Rynek pracy

W gminie Brańszczyk liczba osób pracujących przypadających na 1000 ludności w roku 2019 wynosiła 115 osób. Wynik w porównaniu z rokiem poprzednim jest wyższy o 9 osób. W latach wcześniejszych liczba osób pracujących na 1000 ludności była niższa poza rokiem 2013, kiedy wyniosła 127. Badane wartości w latach 2009-2014 nieznacznie się wahały. Wyraźna tendencja wzrostowa miała miejsce w latach 2015-2019 (nastąpił wówczas przyrost o 33 osoby). Sumarycznie w porównaniu z rokiem 2009 liczba osób pracujących na 1000 ludności wzrosła o 27.

Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Brańszczyk jest zdecydowanie niższa niż średnia w 2019 r. dla powiatu wyszkowskiego, województwa mazowieckiego, a także dla kraju, gdzie wskaźnik ten wynosił odpowiednio 210, 316 i 255 osób pracujących na 1000 ludności. Jest to w pewnym stopniu konsekwencja zatrudnienia w rolnictwie w gospodarstwach indywidualnych, nieuwzględnionych w zestawieniu GUS. W roku 2019 udział pracujących kobiet w stosunku do ogólnej liczby osób pracujących przewyższał udział mężczyzn i wynosił ok. 52%.

Wykres nr 1. Liczba pracujących na 1000 osób w gminie wiejskiej Brańszczyk w latach 2009 – 2019 (Liczba pracujących na 1000 osób ujmowana jest bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze zatrudnienia w powiecie wyszkowskim dominuje sektor usługowy, w którym pracuje ponad 41% aktywnych zawodowo osób. Drugim z kolei, pod względem liczby zatrudnionych, sektorem jest rolnictwo – ok. 35%. W przemyśle i budownictwie zatrudnionych jest ok. 22%, a w sektorze finansów 1,13% pracujących. W tabeli poniżej przedstawiono dla porównania strukturę zatrudnienia dla województwa mazowieckiego.

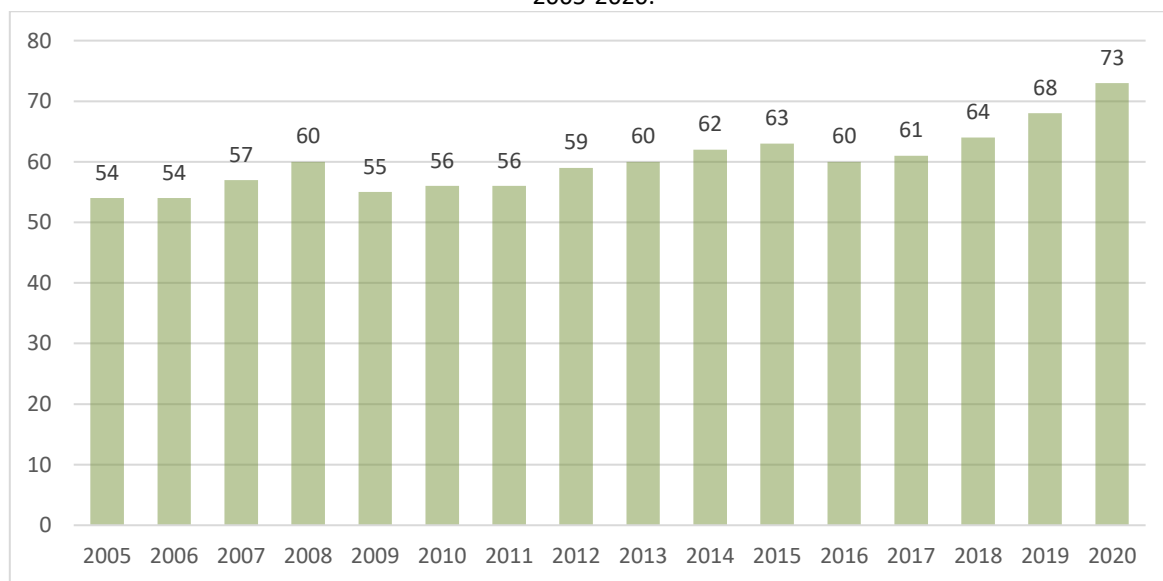
Tabela nr 1. Porównanie udziału zatrudnionych w poszczególnych sektorach (rolniczym, przemysłowym i budownictwie, usługowym, finansowym) w roku 2019 w województwie mazowieckim oraz powiecie wyszkowskim. (Zgodnie z GUS wskaźnik liczony bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).

	pow. wyszkowski	woj. mazowieckie
rolniczy (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	35,4%	14,82%
usługowy (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja i inne)	41,66%	59,28%
przemysł i budownictwo	21,82%	18,78%
finansowy (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)	1,13%	7,12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wyszkowskim wynosi 4 110,84 zł, co odpowiada 79,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (dane na 2019 r.). Jest ono niższe niż średnie zarobki brutto w województwie (6 248,47 zł).

Wykres nr 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 osób w gminie Brańszczyk w latach 2005-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Brańszczyk liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w latach 2005-2008 systematycznie rosła. Następnie do 2011 r. badany wskaźnik nieznacznie zmalał, poza tym okresem niewielki spadek zanotowano również w roku 2016. Od roku 2017 do 2020 liczba badanych podmiotów gospodarczych ponownie rosła. Należy zaznaczyć, że wskazane spadki nie były znaczące, sumarycznie od 2005 roku wskaźnik zwiększył się o 19 jednostek. Ogólna liczba podmiotów w 2020 r. wynosiła 591, z czego najwięcej, bo aż 570 (96,4%) było mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. Na terenie gminy funkcjonuje jedno przedsiębiorstwo zatrudniające między 50 a 249 pracowników.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2020 r. wyniosła 118,6, co jest wartością niższą niż wskaźnik dla powiatu wyszkowskiego, gdzie było to 157,2 podmiotów, oraz dla województwa – 279,3 podmiotów.

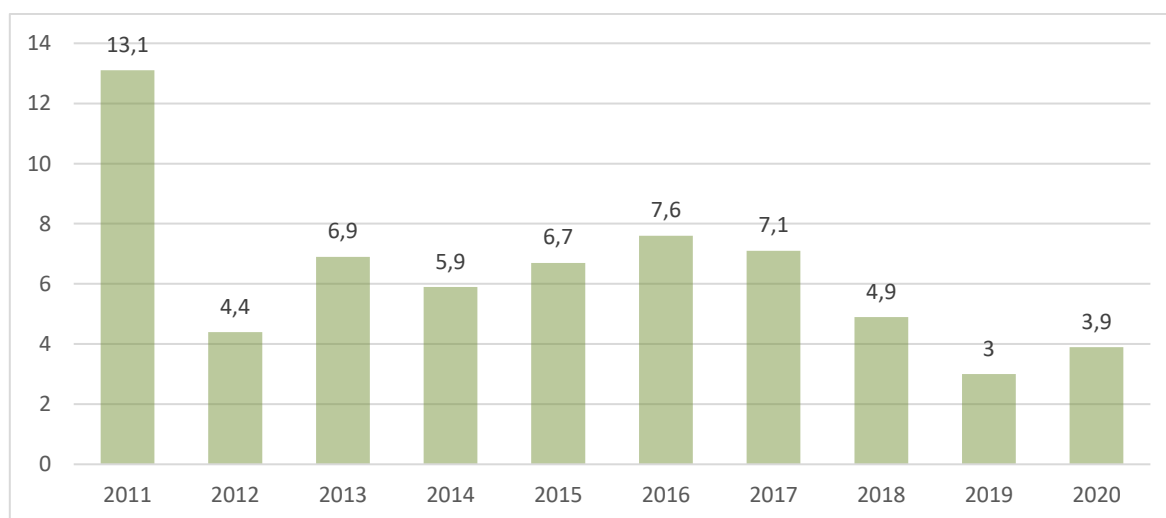
Należy zaznaczyć, że na niskim poziomie utrzymuje się liczba podmiotów wyrejestrowywanych, zatem prowadzona działalność gospodarcza zasadniczo utrzymuje się na rynku. W 2020 r. jej udział wynosił 3,9% w stosunku do ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W 2011 roku wskaźnik osiągnął najwyższą wartość (13,1%). W kolejnych latach ulegał on cyklicznym wahaniom, w ostatnim roku analizy wskaźnik wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego o 0,9%, kiedy osiągnął najniższą wartość (3,0%). Należy podkreślić, że na przestrzeni ostatnich 10 lat systematycznie powstawały nowe podmioty sektora kreatywnego oraz medycznego, świadczy to o stopniowym rozwoju funkcji poza rolniczych w gminie.

Tabela nr 2. Procentowy udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz procentowy udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektorów: medycznego, kreatywnego, przetwórstwa rolno-spożywczego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów w gminie Brańszczyk w latach 2011 - 2020.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]	13,1	4,4	6,9	5,9	6,7	7,6	7,1	4,9	3,0	3,9
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	1,85	0,00	0,00	2,17	0,00	0,00	2,04	1,69	7,14	0,00
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	0,00	6,38	2,22	4,35	4,44	8,00	8,16	8,47	1,79	1,82
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	0,00	2,13	0,00	2,17	0,00	0,00	0,00	0,00	1,79	1,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 3. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2011-2020 [%].

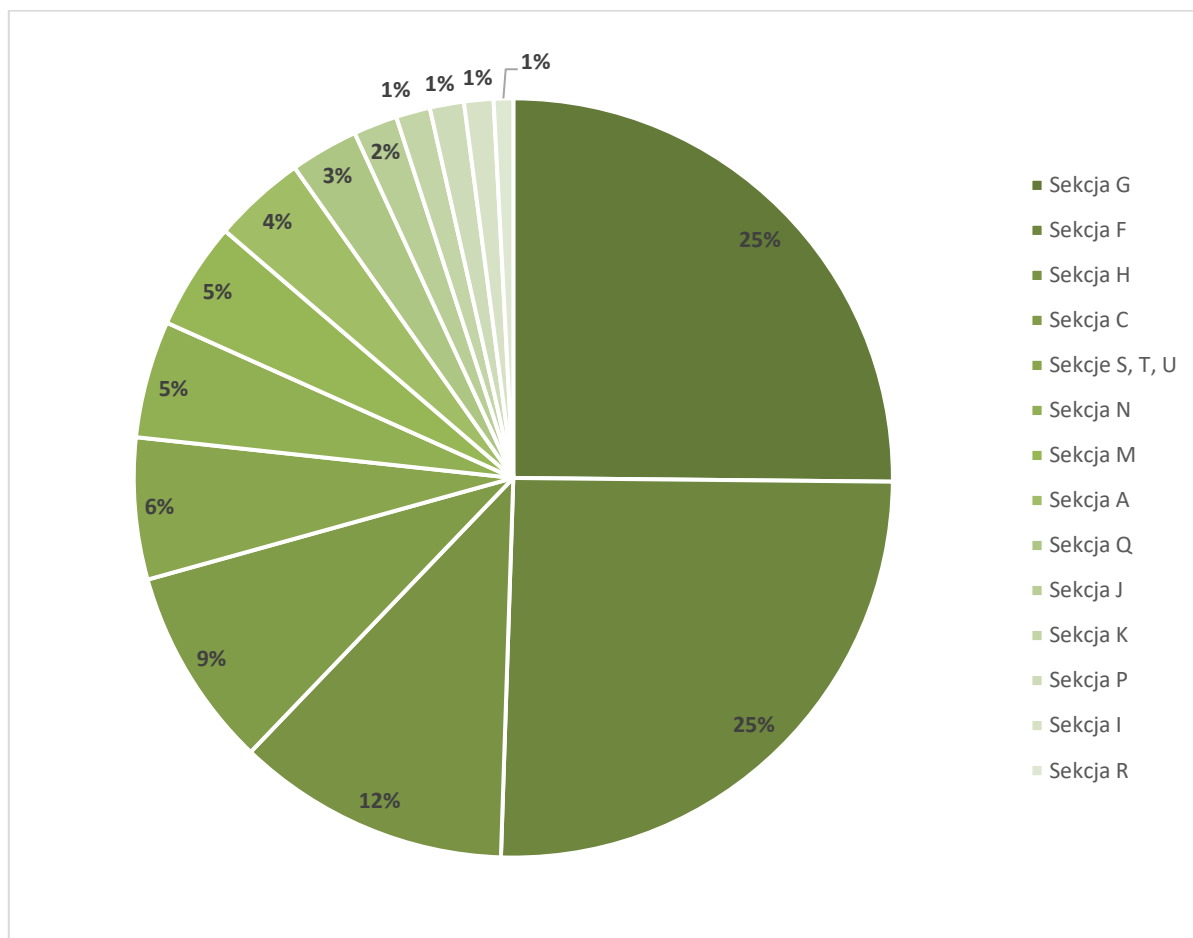
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przez osoby fizyczne prowadzona jest głównie działalność gospodarcza z zakresu sekcji G i F według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), czyli z zakresu budownictwa oraz handlu hurtowego, detalicznego i naprawy pojazdów. Łącznie obejmują one ponad 50% wszystkich prowadzonych przez osoby fizyczne działalności gospodarczych w gminie Brańszczyk (dane na 2020 r.). Liczba osób prowadzących działalność z zakresu budownictwa od 2018 r. stale rośnie i do roku 2020 zwiększyła się o 43 podmioty. Natomiast działalność z zakresu handlu i naprawy pojazdów przyrost odnotowała jedynie w latach 2018 oraz 2019 (w sumie o 6 jednostek), w pozostałych latach analizy wartość malała lub utrzymywała się na tym samym poziomie. Znaczący udział ma również sekcja H (transport i gospodarka magazynowa), sekcja C (przetwórstwo przemysłowe) oraz sekcji S, T, U, czyli różnego rodzaju usługi, a także A (rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i łowiectwo). Pozytywnym zjawiskiem jest również wzrost liczby zakładów zajmujących się działalnością z zakresu sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) oraz N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca). Udział osób fizycznych prowadzących działalność z zakresu pozostałych sekcji odznacza się zdecydowanie niższym poziomem, wynoszącym poniżej 2% (mniej niż 10 osób).

Tabela nr 3. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w gminie Brańszczyk w latach 2015 – 2020.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	425	396	404	434	455	481
Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych)	136	122	115	118	121	121
Sekcja F (budownictwo)	79	77	84	90	103	122
Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa)	61	58	57	58	56	56
Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe)	35	34	34	37	39	41
Sekcje S, T, U (pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; organizacje i zespoły eksterytorialne)	18	19	23	25	25	29
Sekcja N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	24	21	19	24	24	24
Sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	14	15	16	21	23	22
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i łowiectwo)	21	19	22	22	22	19
Sekcja Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	10	9	10	11	15	14
Sekcja J (informacja i komunikacja)	7	6	8	9	10	9
Sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	6	6	6	6	7	7
Sekcja P (edukacja)	2	3	4	5	5	7
Sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	9	5	5	5	4	6
Sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	2	1	1	2	1	4
Sekcja L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	1	1	0	1	0	0

Wykres nr 4. Struktura rynku działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizycznej, według sekcji PKD 2007 w gminie Brańszczyk w roku 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywnym aspektem jest to, że ogólna liczba firm w analizowanym obszarze, prowadzonych przez osoby fizyczne, rosła i w stosunku do roku 2015 zwiększyła się o 56 podmiotów. Stanowi to wzrost o ponad 13%. Całkowita liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2020 r. osiągnęła poziom 481 osób.

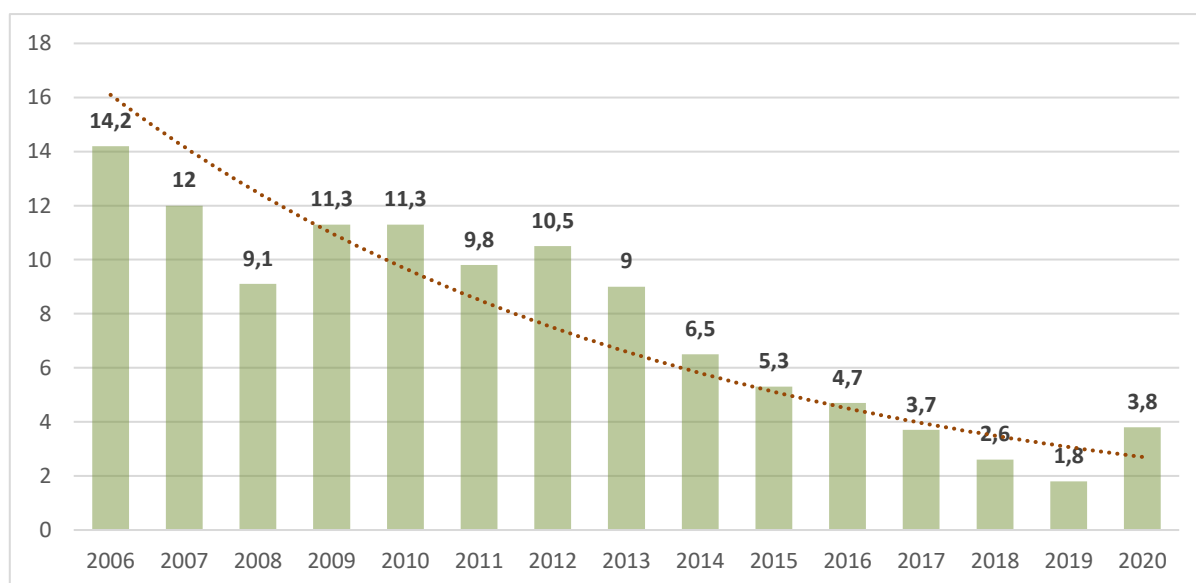
Brańszczyk jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Prowadzona działalność jest związana przeważnie z produkcją roślinną – głównymi uprawami w gospodarstwach są zboża, rośliny okopowe i warzywa. Działalność rolnicza w gminie stanowi podstawę utrzymania jej mieszkańców. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne (63%), łąki (24%) i pastwiska (12%). Niewielki odsetek stanowią też sady (ok. 1% wszystkich użytków). Grunty orne zajmują równiny zlokalizowane pomiędzy ciekami, lasami i zabudową. Skupienie takich terenów znajduje się w południowo-zachodniej części gminy (największy odsetek w miejscowości Turzyn i Trzcianka). Działalność pozarolniczą tworzą przede wszystkim handel i inne usługi. Na ich rozwój oraz rosnący udział na rynku pracy wpływ ma stosunkowo niedalekie sąsiedztwo stolicy Państwa. Zgodnie z typologią gmin według zasięgów oddziaływania (Komornicki, Śleszyński 2009) gmina została zaliczona do strefy słabego potencjalnego oddziaływania ośrodka miejskiego (Warszawy). Dużym atutem gminy są obszary o wysokich walorach przyrodniczych, objęte ochroną prawną. Ich występowanie predysponuje część obszaru opracowania do organizowania różnych form wypoczynku i rekreacji oraz rozwoju turystyki. Rozległe tereny leśne (będące największą

powierzchniowo strukturą użytkowania ziemi w gminie) zajmują północną oraz środkową część gminy, dodatkowo wzdłuż rzeki Bug na południu wykształciły się atrakcyjne zbiorowiska podmokłe oraz torfowiska.

Bezrobocie

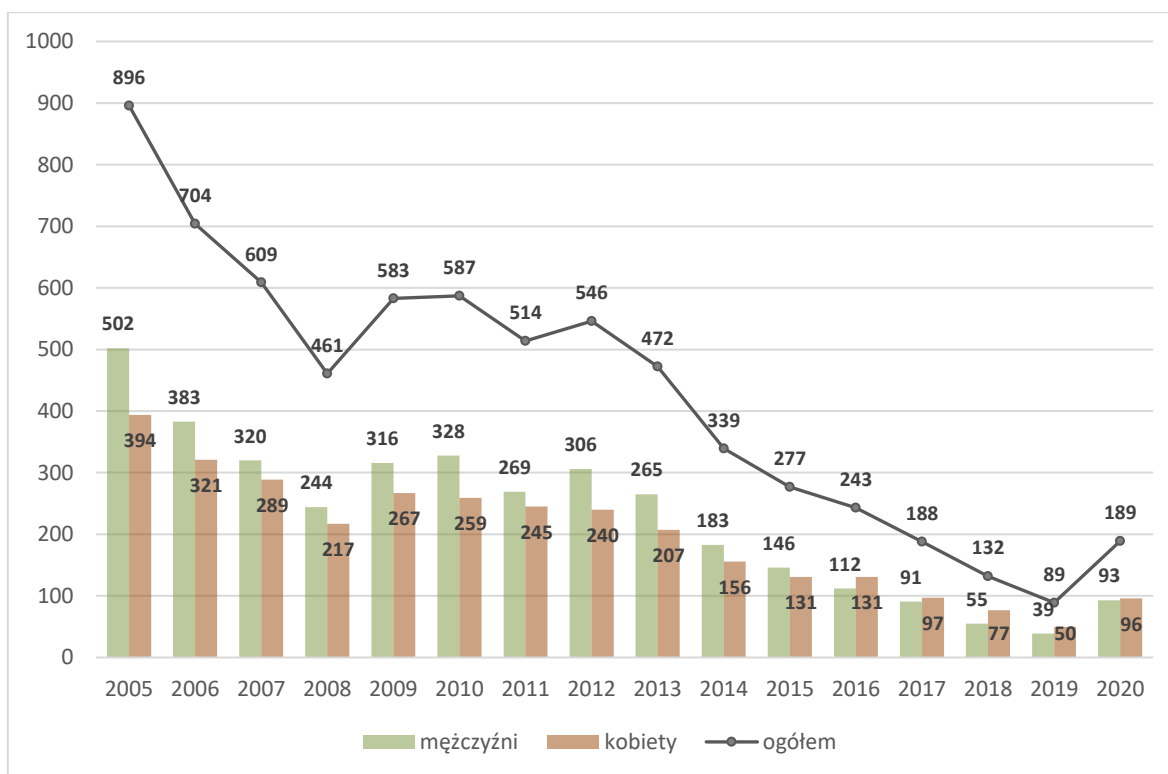
Sytuację na rynku pracy obrazuje również stopa bezrobocia oraz liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia, rozumiana jako stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności w wieku produkcyjnym, w 2020 r. dla gminy Brańszczyk wyniosła 3,8%. Co istotne, od 2013 r. wskaźnik ten ulega stale obniżeniu - w okresie 2013-2019 bezrobocie zmniejszyło się o 8,7%, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Wykładnicza linia trendu sugeruje jego dalszy spadek na przestrzeni kolejnych 10 lat do wartości ok. 1%. W ostatnim roku analizy nastąpił wyraźny, niemal dwukrotny wzrost badanego wskaźnika, należy jednak zaznaczyć, że znaczący wpływ na liczbę osób bezrobotnych mają obecne wydarzenia związane z pandemią oraz kryzysem gospodarczym w całym kraju. Można przypuszczać, że wzrost stopy bezrobocia w roku 2020 nie jest więc spowodowany czynnikami endogenicznymi. Wskaźnik w gminie Brańszczyk utrzymuje się na zbliżonym poziomie w porównaniu do średniej dla powiatu wyszkowskiego (3,8%) oraz całej Polski (3,8%). Stopa bezrobocia w gminie jest jednak niższa niż średnia dla całego województwa mazowieckiego (4,6%).

Wykres nr 5. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analogiczny sposób, jak stopa bezrobocia na przestrzeni lat kształtowała się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. W 2020 r. wynosiła 189 osób, w tym 93 mężczyzn (49%) oraz 96 kobiet (51%). W 2005 roku ich liczba była ponad trzykrotnie większa (896 zarejestrowanych bezrobotnych – 502 mężczyzn oraz 394 kobiety). Na wzrost liczby osób bezrobotnych w ostatnim roku analizy mogły mieć wpływ wydarzenia gospodarcze związane z pandemią, która rozpoczęła się na początku 2020 r.

Wykres nr 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Brańszczyk w latach 2005 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

Analiza uwarunkowań środowiskowych została sporządzona w opracowaniu pt. Ekofizjografia gminy Brańszczyk. Na podstawie tego dokumentu poniżej zamieszczono konkluzje podsumowujące przeprowadzoną analizę uwarunkowań środowiskowych.

- Gmina Brańszczyk położona jest w obrębach mezoregionów Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67) i Dolina Dolnego Bugu (318.74), zaliczanych kolejno do makroregionów: Nizina Północnomazowiecka oraz Nizina Środkowomazowiecka, podprovincji Niziny Środkowopolskie, prowincji Niż Środkowoeuropejski.
- Północna oraz środkowa część obszaru opracowania charakteryzuje się monotonną i płaską rzeźbą terenu. Tworzą ją w głównej mierze równiny sandrowe oraz liczne przepływy wód roztopowych ku dolinie Bugu. Piaszczysta wysoczyzna polodowcowa oddzielona jest od niej stromą krawędzią (do 18 m wysokości). Dolina Bugu swoim zasięgiem obejmuje łąkową terasę zalewową i akumulacyjną terasę nadzalewową, która miejscowo uzupełniona jest zalesionymi wydymami. Najniżej położone obszary w gminie (południowy-wschód) znajdują się na wysokości ok. 80 m n.p.m., natomiast w obrębie wyniesień (północny-zachód) rzędne sięgają ok. 135 m n.p.m.
- Rzeka Bug jest głównym ciekim odwadniającym teren gminy, dodatkowo funkcję pomocniczą pełnią jej dopływy: Struga i Tuchotka oraz mniejsze cieki, w tym rowy dolin bocznych znajdujące się w obrębie wysoczyzny i terasy nadzalewowej.

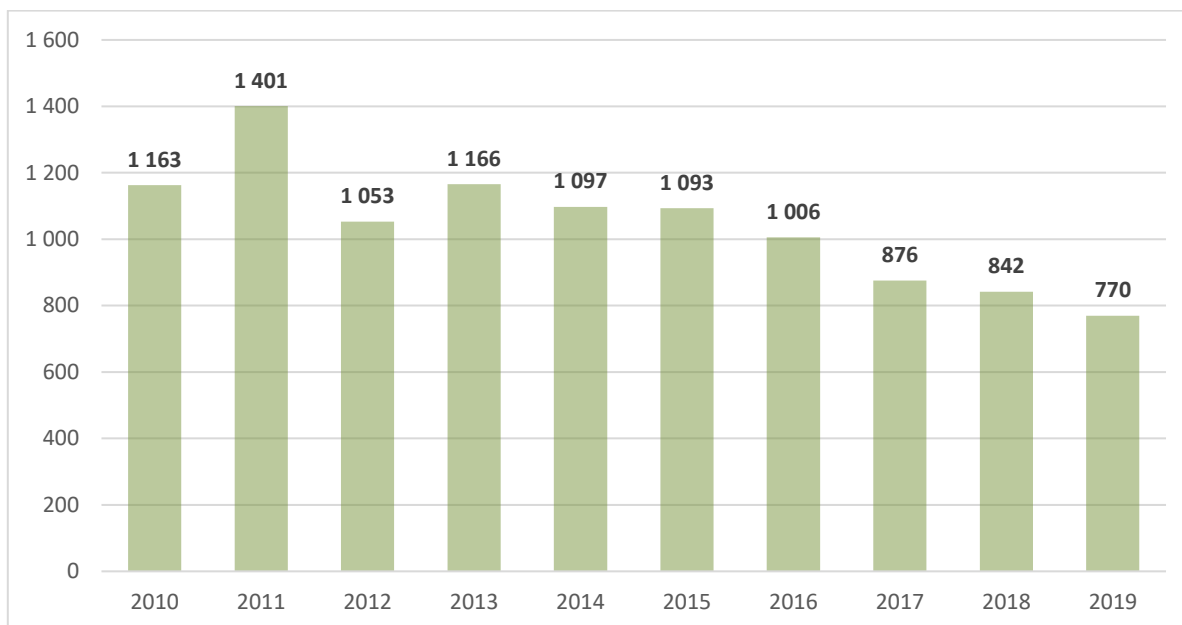
- Obszar gminy Brańszczyk należy do regionu klimatycznego Krainy Wielkich Dolin – dzielnicy podlaskiej. Charakteryzuje się wyraźnymi cechami kontynentalizacji, dużymi amplitudami średnich rocznych temperatur oraz niewielką ilością opadów.
- W gminie Brańszczyk przeważają gleby złej jakości oraz niskiej przydatności do uprawy rolniczej. W środkowej części występują głównie gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne oraz gleby pyłowe (pseudobielicowe) wytworzone na piaskach luźnych, zaliczane do kompleksu żyniego słabego oraz żyniego bardzo słabego.
- Mimo gleb niskich klas bonitacyjnych, użytki rolne w gminie zajmują ok. 42%. Lesistość wynosi ok. 47%.
- Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000 „Dolina Dolnego Bugu”, „Puszcza Biała”, „Ostoja Nadbużańska”, 35 użytków ekologicznych oraz 9 pomników przyrody. W bezpośrednim sąsiedztwie (wzdłuż południowej granicy gminy, którą Przez większą część gminy biegną dwa główne korytarze ekologiczne: Dolina Dolnego Bugu (GKPnC-4) oraz Puszcza Biała (GKPnC-1).
- W gminie występuje jedno udokumentowane złożo kruszywa naturalnego „Trzcianka”, które tworzą piaski wydobywane na potrzeby budownictwa drogowego.
- Południowa część gminy znajduje się w zasięgu szczególnego zagrożenia powodzią Q10%, którego prawdopodobieństwo jest wysokie (raz na 10 lat) oraz Q1%, którego prawdopodobieństwo jest średnie (raz na 100 lat), wyznaczonym w ramach Informatycznego Systemu Ochrony Kraju.

1.3. ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNYCH

Opieka społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańszczyku. Do głównych zadań Ośrodka należą: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. W 2019 r. z pomocy ośrodka skorzystało 311 gospodarstw domowych (770 osób). Zatem udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. wyniósł 9,5%. Od 2014 r. wskaźnik ten odznaczał się tendencją malejącą, w poprzednich latach następowały pewne wahania. W stosunku do roku 2011 udział osób korzystających z pomocy społecznej spadł o ok. 33,8%.

Wykres nr 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z *Oceną Zasobów Pomocy Społecznej w gminie Brańszczyk za rok 2020* pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej związana była z ubóstwem, długotrwałą chorobą oraz niepełnosprawnościami. W gminie zidentyfikowano również takie problemy, jak: bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Sporadycznie powodem przyznawania pomocy była bezdomność, alkoholizm, trudności w integracji po opuszczeniu zakładu karnego czy zdarzenia losowe.

Rozwiązywanie wybranych problemów realizowane jest za pośrednictwem specjalistycznych zespołów oraz komisji. Należą do nich Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny podejmujący skoordynowane działania na rzecz rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie. Profilaktyczne działania związane z problemami społecznymi przejawiają się poprzez uświadamianie dzieci i młodzieży między innymi przez wycieczki edukacyjne, zajęcia i przedstawienia w szkołach. Władze gminy systematycznie prowadzą diagnozy zagrożeń społecznych oraz tworzą programy strategiczne w celu ich ograniczania.

Edukacja

Zgodnie z *Raportem o stanie gminy Brańszczyk za rok 2020* na obszarze opracowania zlokalizowanych jest siedem szkół:

- Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Białymbłocie,
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Leśnej Placówki AK „Mrowisko” w Knurówcu,
- Zespół Placówek Oświatowych w Porębie Średniej:
  - Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Porębie,
  - Samorządowe Przedszkole w Porębie,
- Zespół Placówek Oświatowych w Brańszczyku:
  - Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Brańszczyku,
  - Samorządowe Przedszkole „Krasnoludek” w Brańszczyku.

- Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Nowych Budach,
- Szkoła Podstawowa im. Piotra Kulasińskiego w Trzciance,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Turzynie.

W 2020 roku do ww. placówek łącznie uczęszczało 859 uczniów (w tym 242 dzieci zapisanych było do oddziałów przedszkolnych). Ponadto na terenie gminy działa niepubliczna placówka pn. Społeczne Przedszkole ROiSA Rozwój i Samodzielność w Nowej Wsi. Współczynnik skolaryzacji przedszkolnej w 2020 r. wyniósł ok. 76%, 15 dzieci uczęszczało do placówek zlokalizowanych poza granicami gminy. Zgodnie z danymi GUS współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w 2019 r. wyniósł 97,60%. Oznacza to, że niewielka część dzieci w wieku szkolnym uczęszczała do szkół podstawowych poza terenem gminy. Wskaźnik dla szkół podstawowych jest wyższy od średniej dla powiatu wyszkowskiego (97,07%) oraz niższy od średniej dla województwa mazowieckiego (98,20%).

Kultura, sport i rekreacja

Od 2020 roku na terenie gminy funkcjonuje Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki (GCKSiT). Wcześniej instytucja prowadziła działalność pod nazwą Gminny Dom Kultury, a zmiana nazwy wiązała się z przyłączeniem do jego struktur Skansenu im. M. Żywirskiej oraz zarządu nad boiskiem sportowym „Orlik”. Zgodnie z *Raportem o stanie gminy Brańszczyk za rok 2020* do głównych zadań GCKSiT należą:

- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury;
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego;
- organizowanie uroczystości gminnych i obchodów świąt państwowych;
- prowadzenie działalności informacyjnej (np. prowadzenie Lokalnego Centrum Kompetencji „Mazowsze”, dostęp do bezpłatnego Internetu);
- prowadzenie Świetlicy Internetowej;
- GCKSiT jest wydawcą biuletynów i informatorów okolicznościowych;
- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów dotyczących własnego regionu;
- Współdziałanie z instytucjami upowszechniania kultury, bibliotekami, organizacjami i stowarzyszeniami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych i rekreacyjnych społeczności gminnej.

Głównym celem Centrum Kultury jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie kultury, informacji i rekreacji. Upowszechnianie wiedzy oraz propagowanie rozwoju kulturowego jest możliwe dzięki licznym aktywnościom w postaci zajęć indywidualnych oraz grupowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Należą do nich:

- zajęcia taneczne prowadzone w Szkole Porębie,
- zajęcia taneczne oraz fitness prowadzone w Szkole w Brańszczyku,
- zajęcia (sztuki walki, samoobrona) prowadzone w Brańszczyku, Poręba, Białełboto,
- zajęcia nauki gry na pianinie,
- zajęcia plastyczne,
- zajęcia z języka angielskiego prowadzone w Brańszczyku,
- zajęcia z języka angielskiego prowadzone w Porębie,

- zajęcia nauki gry na gitarze i śpiewu,
- nauka gry na instrumentach dętych przy Młodzieżowej Orkiestrze „Darmanista” oraz prowadzenie Orkiestry,
- Koło Seniora 50+,
- Młode Media,

Ponadto w gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Brańszczyku, której celem jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb społeczności z zakresu upowszechniania wiedzy, gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów bibliotecznych. Do struktur GBP należą cztery filie biblioteczne zlokalizowane w Porębie Średniej, Nowej Wsi, Trzciance i Turzynie.

Na terenie gminy organizowane są liczne wydarzenia kulturalne i sportowe, dotychczas najważniejszymi z nich były: Piknik z udziałem Pary Prezydenckiej, Dożynki Powiatowo-Gminne oraz Hubal w Porębie. Cyklicznie prowadzone są wykłady w ramach Wszechnicy Brańszczykowskiej, kreatywne zajęcia (warsztaty, szkolenia, wywiady, nagrania) organizują także Młode Media, które prowadzą swój magazyn w portalach społecznościowych i relacjonują najważniejsze wydarzenia z życia gminy. W okresie wakacyjnym organizowany jest cykl pn. „Lato z Centrum kultury”, który obejmuje zajęcia wakacyjne w Brańszczyku, Porębie, Białymbłocie, Tuchlinie, Knurowcu, kino letnie, festyn na zakończenie wakacji. Ponadto we wrześniu odbywa się tydzień sportu, w ramach którego organizowane są biegi i zawody sportowe w szkołach, rajd rowerowy, czy bieg 24h wokół Brańszczyka. Poza ww. wydarzeniami, w gminie odbywa się wiele innych uroczystości, konkursów, wycieczek czy warsztatów związanych ze świętami religijnymi oraz świeckimi. Mimo obostrzeń związanych z pandemią, w 2020 roku na terenie gminy odbywały się liczne zajęcia, mające na celu zapewnienie mieszkańcom możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego, należały do nich: Projekt Wirtualnego Domu Kultury w czasie pandemii (filmy, warsztaty - materiały do zajęć, pozytywnie nastrajające wiersze, zabawy w domu, zajęcia plastyczne, projekty muzyczne jak słuchać muzyki oraz j. angielski). W kwietniu ubiegłego roku odbyła się również Gminna akcja szycia maseczek.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z rozwiniętej oferty rekreacyjno-sportowej, do jej najważniejszych obiektów należą:

- Boiska sportowe przy szkole podstawowej w Porębie Średniej, za budynkiem Urzędu Gminy w Brańszczyku oraz przy budynku komunalnym w Budykierzu.
- Sołecki Plac rekreacji i wypoczynku w Nowej Wsi,
- Plac zabaw przy świetlicy Tuchlin,
- Plac Rekreacyjny (parking) przy muralu w Porębie Średniej,
- Plac zabaw w Udrzynku przy świetlicy,
- Siłownie zewnętrzne przy remizie w Białymbłocie-Starej Wsi, Brańszczyku oraz przy świetlicy w Udrzynku i Starych Budach,
- Plac rekreacyjny w Turzynie,
- Place zabaw przy szkołach podstawowych i przedszkolach,
- Plac zabaw w Dalekim Tartak.

Zdrowie

Usługi medyczne zapewniają przede wszystkim przez dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: NZOZ "praktyka Lekarza Rodzinnego" Lek. med. Adam Rawski oraz NZOZ "praktyka

Lekarza Rodzinnego" Lek. med. Robert Kucharski. W gminie znajdują się także dwa prywatne gabinety stomatologiczne. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku zapewniający opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym oraz w starszym wieku. DPS stanowi jednostkę organizacyjną powiatu wyszkowskiego. Mieszkańcy gminy mogą też korzystać z usług Domu Emeryta oraz Domu Rekolekcyjnego.

Mieszkańcy gminy, w ramach leczenia specjalistycznego korzystają z placówek zlokalizowanych w Wyszkowie, gdzie znajduje się m.in. Szpital Powiatowy (odległość od gminy Brańszczyk wynosi ok. 12 km w kierunku południowo-zachodnim). W stosunkowo niedalekiej odległości mieszczą się także placówki na terenie miasta stołecznego Warszawy.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2020 r. w gminie Brańszczyk udzielono 23 614 porad lekarskich, co daje ok. 2,9 porad na jednego mieszkańca. Wskaźnik liczby przychodni na 10 tys. ludności wynosił w 2020 roku 4 obiekty, jest to wynik niższy niż średnia dla powiatu wyszkowskiego (5 ob.) oraz województwa mazowieckiego (6 ob.). Ponadto, na terenie gminy działa jedna apteka, na którą przypada 8 110 mieszkańców.

Administracja, instytucje i stowarzyszenia

Siedzibą władz gminy jest miejscowość Brańszczyk. Koncentruje się w niej obsługa administracyjna – zlokalizowany jest tutaj Urząd Gminy, a także inne instytucje infrastruktury społecznej: Zespół Placówek Oświatowych, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury Sportu i Turystyki, Ośrodek Zdrowia, oddział Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej, Urząd Pocztowy.

Na terenie gminy Brańszczyk działa osiem kół gospodyń wiejskich: Koło Gospodyń Wiejskich „Sami Swoi”, Klub Seniora „Turzyńska Seniorada”, Koło Gospodyń Wiejskich Turzyniacy, Koło Gospodyń Wiejskich „Kolorowe Babeczki”, Koło Gospodyń Wiejskich „Porębianki”, Koło Gospodyń Wiejskich „Nadbużanki”, Koło Gospodyń Wiejskich w Brańszczyku oraz Koła Gospodyń Wiejskich „Klub Seniora” także w Brańszczyku. Ww. koła zajmują się rozpowszechnianiem działalności kulturalno-oświatowej, a także podtrzymywaniem więzi społecznych.

W gminie funkcjonują następujące stowarzyszenia i organizacje:

- Stowarzyszenie „Oczy Szeroko Otwarte”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Niezaradnych Życiowo „Zawsze Razem”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Brańszczyk – ODNOWA;
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Dla Jednego Uśmiechu”;
- Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości „Nakieł”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osiedla Dalekie Tartak „Sosna”;
- Społeczne Stowarzyszenie Oświatowe „Gniazdo”;
- Towarzystwo Inicjatyw Wiejskich „Tuchetka”;
- Stowarzyszenie Bocian KRiS;
- Stowarzyszenie Klub Seniora „Turzyńska Seniorada”;
- Stowarzyszenie Inicjatywa Białe Błota;
- Stowarzyszenie Wspólne Dobro;
- Fundacja nad Bugiem;

- Związek Kombatantów RP i b. Więźniów Politycznych KOŁO w Brańszczyku.

Bezpieczeństwo

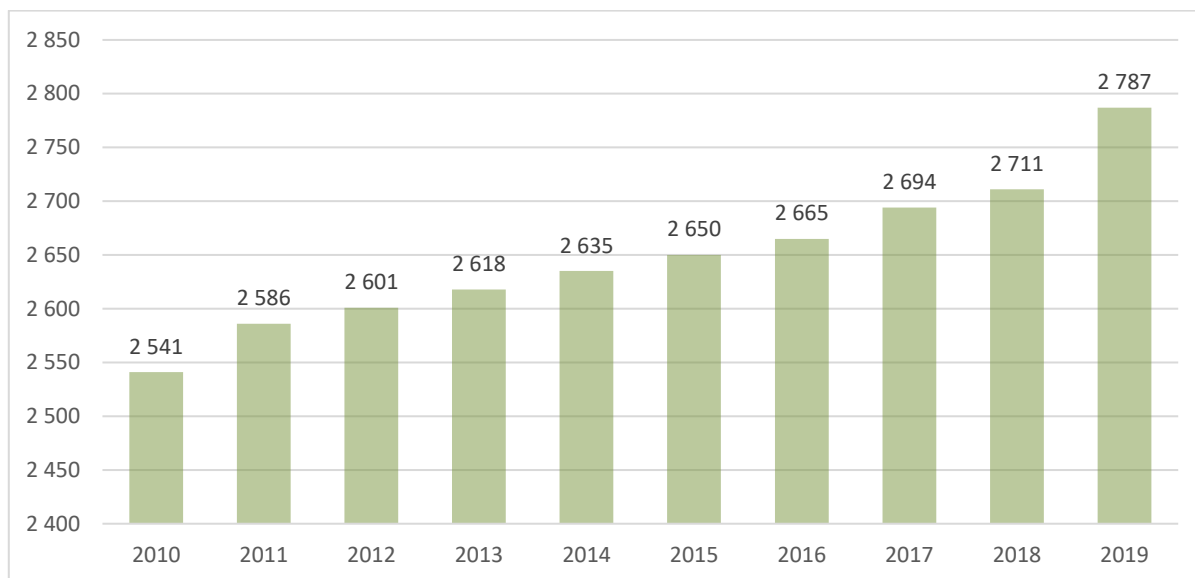
Bezpieczeństwo mieszkańców na terenie gminy Brańszczyk zapewnia Komenda Powiatowa w Wyszkowie – rejon nr 6 (Brańszczyk, Nowy Brańszczyk, Niemiry, Przyjmy, Trzcianka, Ojcowizna, Turzyn), a także podległy ww. komendzie Posterunek Policji w Długosiodle (Stare Budy, Nowe Budy, Tuchlin, Udrzyn, Udrzynek, Dudowizna, Poręba Średnia, Poręba Kocęby, Budykierz, Knurówek, Białełboto Kobyła, Białełboto Kurza, Białełboto Stara Wieś, Nowa Wieś). W 2020 roku Wójt Gminy podjął działania w celu przywrócenia posterunku policji w jego dawnej lokalizacji w Brańszczyku. Wizyta pracowników Komendy Powiatowej Policji z Wyszkowa oraz Komendy Wojewódzkiej Policji z Radomia wykazała, że nie jest to obecnie możliwe ze względów organizacyjnych oraz finansowych. W związku z tym podpisano umowę na tzw. służby ponadnormatywne. W efekcie na terenie gminy zwiększono liczbę patroli, dzięki czemu odnotowano spadek liczby skarg składanych przez mieszkańców. Zgodnie ze statystykami prowadzonymi przez Komendę Powiatową Policji w Wyszkowie, na terenie gminy Brańszczyk w 2019 roku przeprowadzono 167 interwencji związanych z przemocą w rodzinie, w wyniku których wszczęto 16 procedur w celu założenia „niebieskiej Karty”. Ponadto zgłoszenia dotyczyły: nadużywania alkoholu (193), nietrzeźwych kierowców (21), a także kradzieży, włamań, innych przestępstw drogowych oraz związanych z przemocą domową (105). W porównaniu do roku 2017 odnotowano wzrost liczby interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu oraz innych substancji odurzających (o 120). Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast spadek liczby przestępstw dotyczących przemocy w rodzinie oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu. Komenda Powiatowa w Wyszkowie prowadzi także działania profilaktyczne, między innymi: spotkania z pracownikami placówek oświatowych, samorządu lokalnego, przedsiębiorcami i seniorami, a także prelekcje w szkołach.

Ponadto na terenie gminy działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w dziewięciu miejscowościach, tj.: Brańszczyk, Białełboto-Kobyła, Poręba Średnia, Udrzyn, Trzcianka, Nowe Budy, Turzyn, Tuchlin, Przyjmy. Jednostka OSP Brańszczyk została włączona w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy. Ogółem do wszystkich jednostkach OSP należało 267 członków, w tym 257 mężczyzn oraz 10 kobiet. Liczba strażaków, którzy mogą brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych wynosiła - 86, w tym 84 mężczyzn oraz 2 kobiety. Są to osoby, które posiadają stosowne szkolenia i uprawnienia. W gminie funkcjonuje Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego.

W przyszłości na terenie gminy powstaną nowa remiza OSP w Białymbłocie, planuje się także modernizację remizy w Trzciance oraz ukończenie włączenia OSP do Krajowego Systemu Ratownictwa Drogowego.

Zasoby mieszkaniowe

Gmina Brańszczyk w okresie od 2011 do 2019 roku charakteryzowała się systematycznym rozwojem zabudowy mieszkaniowej. W ostatnim roku analizy nastąpił wyraźny wzrost liczby budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych (o 76 obiektów). Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku na terenie gminy zlokalizowanych było 2 787 obiektów, w których mieściło się 2 788 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 247 822 m². Liczba budynków mieszkalnych w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 246 obiektów, przy czym największy przyrost nastąpił w ostatnim roku analizy. W przypadku liczby mieszkań, izb oraz ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań w okresie 2010 – 2019 zauważalna jest stała tendencja wzrostowa. Liczba mieszkań wzrastała średnio o 19 jednostek na rok.

Wykres nr 8. Liczba budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela nr 4. Liczba mieszkań, izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mieszkania	2 616	2 636	2 652	2 669	2 687	2 702	2 717	2 746	2 763	2 788
izby	10 711	10 823	10 905	11 002	11 101	11 190	11 278	11 451	11 546	11 686
powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	224 474	226 802	228 585	230 799	233 341	235 371	237 779	242 003	244 411	247 822

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania, przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę, mieszkań na 1000 mieszkańców, jak również przeciętnej liczby izb w mieszkaniu, w gminie Brańszczyk zauważalna jest tendencja wzrostowa z okresem stagnacji ostatniego z wymienionych wskaźników w roku 2012. Wskaźniki te osiągnęły w 2019 roku poziom odpowiednio 88,9 m², 30,0 m², 337,9 oraz 4,19. Wymienione wyżej wskaźniki są wyższe niż średnie wartości dla powiatu wyszkowskiego. Optymistycznie na tle sytuacji w województwie mazowieckim oraz w Polsce wypada przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu. Mimo stopniowego wzrostu, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę oraz mieszkania na 1000 mieszkańców wciąż kształtują się na niższym poziomie niż w województwie wojewódzkim oraz całym kraju. Wynika to częściowo z faktu występowania na terenie gminy jedynie zabudowy w formie jednorodzinnej/zagrodowej, ale i tak są to optymistyczne wskaźniki i trendy. Optymistycznie wypadają także wskaźniki dotyczące przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie oraz przeciętnej liczby osób na 1 izbę. Charakteryzują się one tendencją spadkową (z okresami stagnacji w przypadku drugiego z wymienionych wskaźników), jednak w tym przypadku jest to zjawisko pozytywne i niższe wartości świadczą o lepszej sytuacji mieszkaniowej ludności gminy. Na przestrzeni ostatnich lat (2010-2019) przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu zmniejszyła się odpowiednio o 0,29 oraz 0,08. Ponadto przeciętna liczba osób na 1

mieszkanie jest niższa od danych dla powiatu wyszkowskiego o 0,12, z kolei przeciętna liczba osób na 1 izbę o 0,03. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 5. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa dla gminy Brańszczyk w latach 2010 – 2019 oraz dla powiatu wyszkowskiego, województwa mazowieckiego i Polski w 2019 roku.

											powiat	województwo	Polska
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019	2019
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	85,8	86,0	86,2	86,5	86,8	87,1	87,5	88,1	88,5	88,9	86,0	72,4	74,4
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	26,4	26,7	27,1	27,4	27,8	28,1	28,5	29,1	29,5	30,0	27,9	31,3	28,7
mieszkania na 1000 mieszkańców	307,6	310,2	313,9	316,7	320,0	322,4	325,7	330,6	333,5	337,9	324,9	432,3	385,9
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,09	4,11	4,11	4,12	4,13	4,14	4,15	4,17	4,18	4,19	4,16	3,62	3,82
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,25	3,22	3,19	3,16	3,13	3,10	3,07	3,03	3,00	2,96	3,08	2,31	2,59
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,79	0,79	0,77	0,77	0,76	0,75	0,74	0,73	0,72	0,71	0,74	0,64	0,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, że w ostatnich latach warunki mieszkaniowe ulegają systematycznej poprawie. Tendencja wzrostowa średniej powierzchni użytkowej mieszkania na osobę jest tendencją ogólnopolską, wynikającą z rozwoju społecznego i dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców. Ogólnie na przestrzeni ostatnich 10 lat warunki mieszkaniowe w gminie ulegały systematycznej poprawie, można więc spodziewać się jej dalszego rozwoju w tym zakresie.

W zasobie mieszkaniowym (komunalnym) gminy w roku 2018 znajdowały się 23 mieszkania, o łącznej powierzchni użytkowej 993 m². Od 2013 roku ich liczba zmniejszyła się o 3 obiekty. Dynamika spadku na przestrzeni badanych lat wyraźnie się zmniejszyła – od 2016 roku wskaźniki pozostają na jednakowym poziomie.

Tabela nr 6. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym gminy Brańszczyk oraz ich łączna powierzchnia użytkowa w latach 2013 – 2018.

Rok	mieszkania ogółem	powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)
2013	26	1 151
2015	23	993
2016	23	993
2018	23	993

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tereny zabudowane w gminie Brańszczyk zlokalizowane są przeważnie w jej południowo-zachodniej oraz wschodniej części. Powyższa sytuacja uwarunkowana jest występowaniem rozległych kompleksów leśnych w północnej części gminy. Głównym miejscem koncentracji osadnictwa

mieszkańczo-usługowego jest miejscowość Brańszczyk (będąca jednocześnie siedzibą władz gminy), która stanowi miejsce zaspokajania potrzeb mieszkańców niemal całej gminy. Poza Brańszczykiem, najsilniejszy rozwój zabudowy (w tym usługowej) występuje w Porębie Średniej oraz Porębie Kocęby. Ww. obręby najsilniej oddziałują na takie sołectwa jak: Udrzynek, Udrzyn, Dudowizna oraz Tuchlin. Poza usługami zlokalizowanymi w najsilniej rozwiniętych miejscowościach, na terenie gminy występuje funkcja letniskowa (rejon wsi Brańszczyk, Udrzyn, Dudowizna, Tuchlin). Pozostałe sołectwa mają charakter mieszkaniowy oraz rolniczy. W obrębie opracowania dominującą formą urbanistyczną jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa. Układ miejscowości gminy najczęściej można zaliczyć do ulicówek, które odznaczają się zwartą lokalizacją zabudowy po obu stronach drogi.

Analiza uwarunkowań społecznych została opracowana na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Raportu o stanie Gminy Brańszczyk za rok 2020 oraz Strategii Rozwoju Gminy Brańszczyk na lata 2021-2025.

1.4. ANALIZA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Wodociąg

Długość sieci wodociągowej w gminie Brańszczyk wynosi 113,3 km, korzysta z niej ok. 94,4% ludności. Łącznie na terenie gminy funkcjonuje 3 118 przyłączy, rocznie przybywa ich średnio 50. Pozostałe gospodarstwa korzystają ze studni kopanych. Zgodnie z danymi, które prezentuje poniższa tabela można stwierdzić, iż zaopatrzenie w wodę na terenie gminy Brańszczyk jest wysokie – długość sieci wodociągowej w zarządzie gminy systematycznie rośnie lub podlega okresom stagnacji. W ostatnich trzech latach analizy jej wartość utrzymuje się na takim samym poziomie. Na przestrzeni lat rośnie liczba przyłączy, a co za tym idzie coraz większa ilość wody jest dostarczana do gospodarstw domowych. Od 2010 roku procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk zwiększył się o 9,4%.

Na terenie gminy funkcjonuje 7 wodociągów (czerpiących sumarycznie wodę z 7 ujęć), w których skład wchodzi: 5 stacji uzdatniania wody w miejscowościach: Trzcianka, Poręba Średnia, Nowa Wieś, Nowe Budy oraz Dalekie-Tartak, a także 2 hydrofornie w miejscowościach: Turzyn oraz Udrzyn. System wodociagowy obsługuje wszystkie miejscowości w granicach gminy.

Za funkcjonowanie systemu wodociagowego odpowiada Zakład Gospodarki komunalnej w Brańszczyku, w którym pracują konserwatorzy sieci wodociagowych. Zgodnie z Raportem o stanie gminy za rok 2020 w ostatnim roku analizy Zakład dostarczył wodę do 3159 odbiorców indywidualnych i instytucji, a sprzedaż wody wynosiła 301 100 m³. W 2020 r. rozbudowie poddano sieć wodociagową przy ul. Ciepłej i Nakieł. Planuje się również rozbudowę stacji wodociagowej w Udrzynie oraz sieci wodociagowej w Brańszczyku.

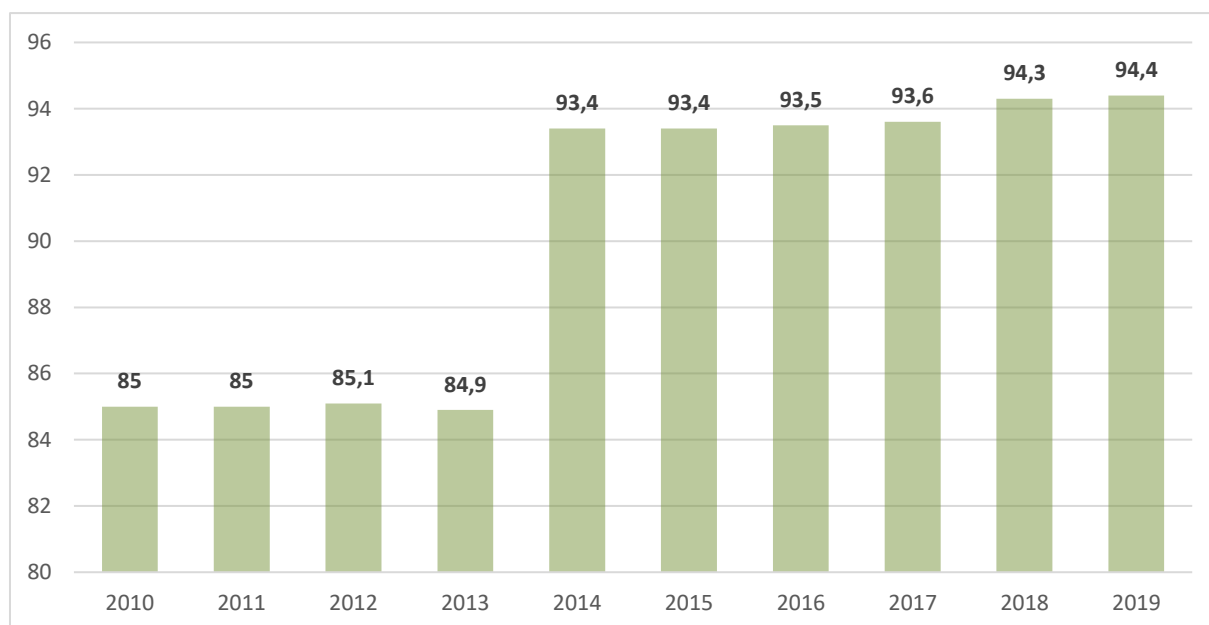
Tabela nr 7. Charakterystyka infrastruktury wodociagowej w gminie Brańszczyk w latach 2010 - 2020.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	109,1	109,1	109,6	111,6	112,5	112,5	114,0	114,4	114,9	114,9	114,3
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej jednocześnie w zarządzie bądź administracji gminy (km)	107,5	107,5	108,0	110,0	110,9	110,9	112,4	112,8	113,3	113,3	113,3

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	2 615	2 615	2 637	2 608	2 609	2 630	2 648	2 688	3 011	3 064	3 118
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	353,0	346,5	365,5	336,2	337,8	338,9	317,0	295,7	294,6	311,3	307,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoba)	7 225	7 221	7 189	7 158	7 840	7 828	7 796	7 772	7 815	7 793	bd
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	41,5	40,8	43,1	39,9	40,2	40,3	37,9	35,6	35,7	37,7	37,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 9. Procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kanalizacja

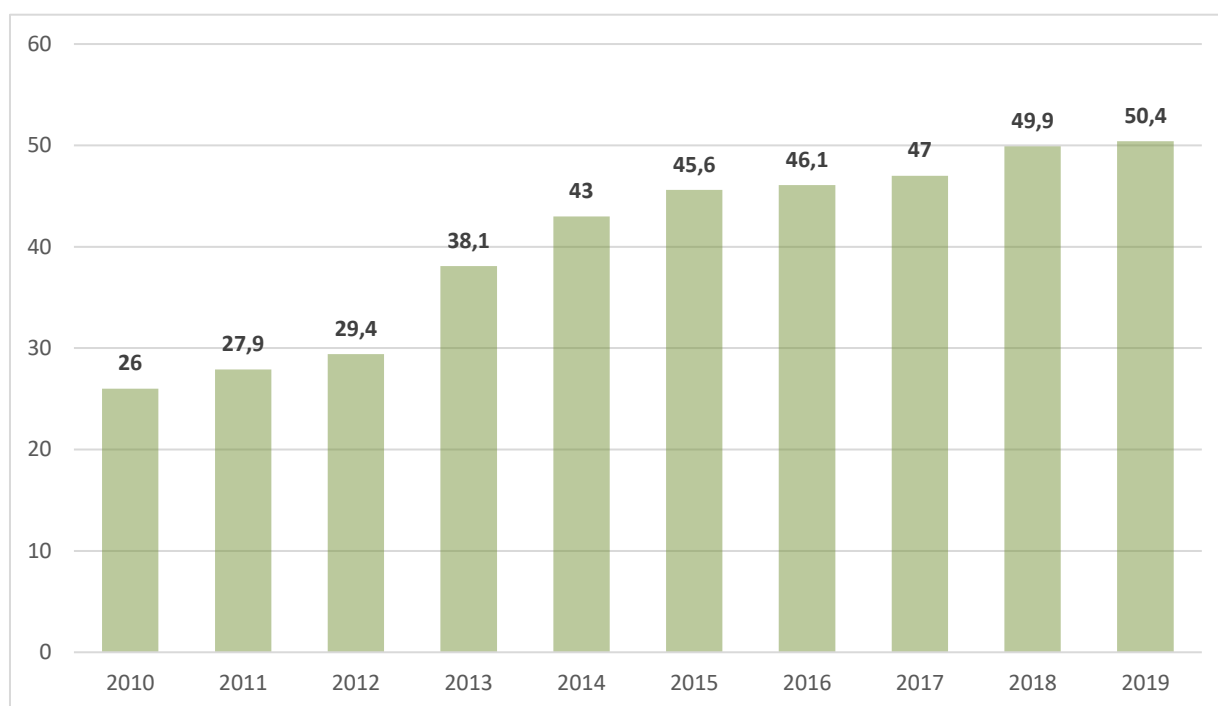
W obecnej chwili długość sieci kanalizacyjnej w gminie Brańszczyk wynosi 59,6 km i obsługuje ona 1 518 budynków mieszkalnych. Procentowy udział osób korzystających z systemu kanalizacyjnego w 2019 r. wyniósł 50,4%. Od 2010 roku zauważalny jest jego systematyczny wzrost, sumarycznie zwiększył się o 24,4%. Sieć kanalizacyjna w granicach gminy funkcjonuje w układzie grawitacyjno-ciśnieniowym. Gmina posiada trzy oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w Brańszczyku, Trzciance i Udrzynku. Ścieki odbierane są z dwunastu miejscowości gminy i częściowo z obrębu Turzyn. Ze szkół oraz posesji prywatnych odbierane są również ścieki z szamb z wykorzystaniem beczkownozu. W ostatnim roku analizy odebrano w sumie 2 193 m³ nieczystości płynnych.

W następnych latach na terenie gminy planuje się przeprowadzić remont i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Udrzynku, a także dostawę 19 przydomowych oczyszczalni ścieków w technologii osadu czynnego i zatopionego złoża biologicznego w miejscowości Turzyn-Kolonia.

Tabela nr 8. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2020.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	20,5	21,5	22,7	45,8	54,3	54,3	54,3	56,7	58,4	59,6	59,6
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy (km)	20,5	21,5	22,7	45,8	54,3	54,3	54,3	56,7	58,4	59,6	59,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	675	730	786	1 115	1 120	1 245	1 269	1 316	1 459	1 488	1 518
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam ³)	-	-	-	-	-	187,0	193,0	192,0	180,0	197,8	151,5
ścieki odprowadzone (dam ³)	146	162	139	181,0	196,0	206,0	217,0	193,0	184,0	175,0	-
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoba)	2 210	2 370	2 487	3 215	3 609	3 823	3 845	3 907	4 131	4 159	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 10. Procentowy udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

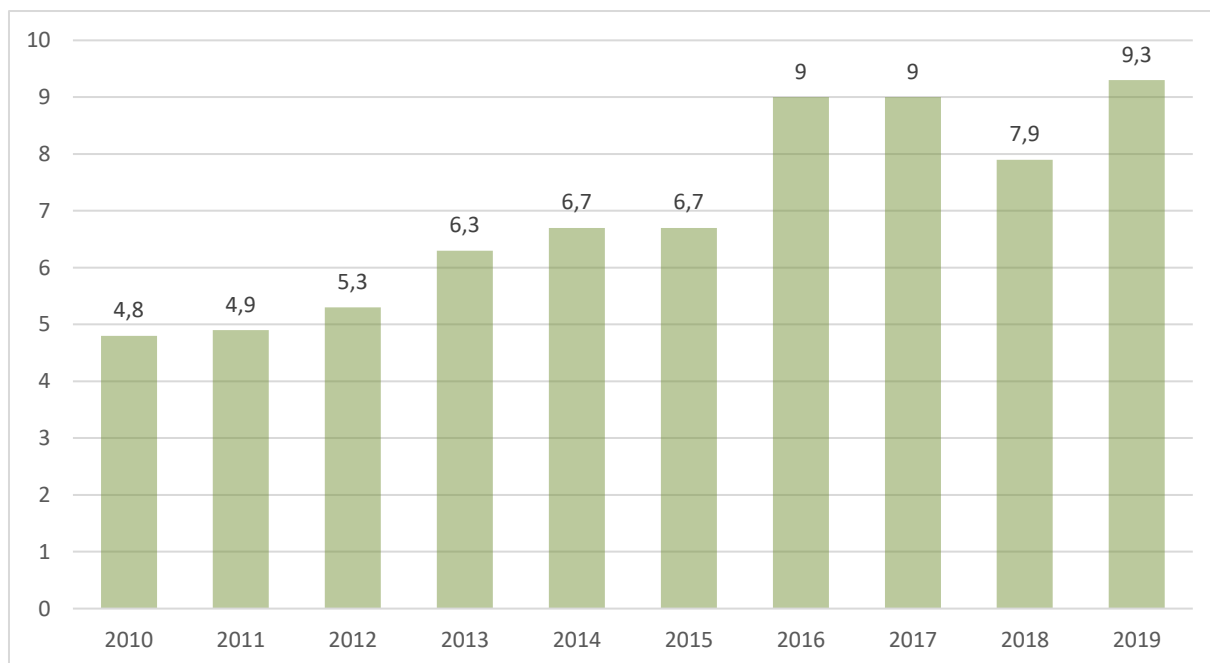
Gaz

Gaz w gminie Brańszczyk przesyłany jest gazociągiem z sieci średniego i niskiego ciśnienia, które są powiązane ze stacją redukcyjno-pomiarową w Porębie Średniej oraz Brańszczyku. Aktualnie sieć gazowa dostępna jest dla około 30% gminy i podlega ciągłemu rozwojowi. Całkowita długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie wynosi 45,31 km i obejmuje 348 budynków mieszkalnych. Z sieci gazowej korzystają 767 osób, czyli 9,3% ogólnej liczby ludności gminy. Wartość przeważnie charakteryzuje się tendencją rosnącą oraz okresami stagnacji, spadek nastąpił jedynie w 2018 r. Na cele grzewcze gaz wykorzystują 223 z 259 gospodarstw, będących odbiorcami gazu. Pozostali mieszkańcy gminy korzystają w szerokim zakresie z gazu butlowego propan-butan.

Tabela nr 9. Charakterystyka infrastruktury gazowej w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci ogółem (m)	38 840	38 536	39 765	40 114	40 114	40 114	40 114	41 357	43 148	45 306
długość czynnej sieci przesyłowej (m)	23 220	22 483	22 483	22 483	22 483	22 483	22 483	22 621	22 621	22 621
długość czynnej sieci rozdzielczej (m)	15 620	16 053	17 282	17 631	17 631	17 631	17 631	18 736	20 527	22 685
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieskalnych) (szt.)	216	225	241	253	259	262	262	294	330	352
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych (szt.)	-	-	-	-	2536	242	242	272	309	348
odbiorcy gazu (gosp.)	121	126	141	168	179	182	244	248	217	259
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem (gosp.)	99	51	116	117	148	152	154	162	184	223
zużycie gazu w tys. m ³	133,50	168,80	137,0	230,3	212,7	245,5	298,6	-	-	-
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	125,8	120,6	120,3	206,0	193,4	219,7	206,6	-	-	-
ludność korzystająca z sieci gazowej	407	418	450	531	560	564	749	751	651	767

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 11. Procentowy udział korzystających z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ciepłownictwo

Na terenie gminy budynki ogrzewane są tylko lokalnymi i grupowymi źródłami ciepła o różnorodnym paliwie energetycznym. Brak jest zbiorczych systemów ciepłowniczych. Źródła ciepła oparte są na kotłach węglowych, zasilanych biomasą, gazem ziemnym oraz sporadycznie na piecach kaflowych. W 2020 r. na terenie gminy przeprowadzono inwentaryzację indywidualnych źródeł ciepła,

w ramach której (za pomocą ankiet rozprowadzanych wśród mieszkańców) przebadano 2 140 budynków. Wynikiem inwentaryzacji były następujące wnioski:

- Wszystkich indywidualnych pieców C. O. na paliwo stałe jest 1.520 szt.
- Indywidualnych pieców C. O. na paliwo stałe klasy 3 - 357 szt.
- Indywidualnych pieców C. O. na paliwo stałe klasy 4 - 71 szt.
- Indywidualnych pieców C. O. na paliwo stałe klasy 5 - 78 szt.
- Indywidualnych pieców C. O. na paliwo stałe pozaklasowych/ brak informacji- 947 szt.
- Indywidualnych pieców C. O. na paliwo stałe spełniające wymogi ekoprojektu - 67 szt.

W 2020 r. na terenie gminy rozpoczęła się inwestycja związana z wymianą urządzeń grzewczych dofinansowana z funduszy UE. Polega ona na wymianie nisko sprawnościowych źródeł ciepła (kotłów centralnego ogrzewania na paliwo stałe) na automatyczne kotły zasilane biomasą, gazem oraz olejem. Zaplanowano realizację 114 instalacji (55 kotłów na biomasę, 53 kotłów gazowych, 1 kocioł indukcyjny, 4 kotły zgazowujące drewno, 1 instalacja fotowoltaiczna) w tym 2 na potrzeby budynków użyteczności publicznej.

Elektroenergetyka

Gmina Brańszczyk w zakresie energii elektrycznej korzysta ze stacji transformatorowo-rozdzielczej RPZ „Turzyn”. System tworzą głównie napowietrzne (rzadziej kablowe) linie średniego oraz niskiego napięcia o mocy 15 kV, 110kV oraz 220 kV. Przez obszar gminy na chwilę obecną nie przebiegają linie elektroenergetyczne najwyższych napięć. Sieć niskiego napięcia zasilą odbiorców indywidualnych oraz oświetlenie publiczne. Za dostarczenie energii elektrycznej mieszkańcom gminy odpowiada PGE Dystrybucja S.A. Oddział w Wyszkanie.

Komunikacja

Przez gminę przebiega pas drogi krajowej nr 8, który w końcowym fragmencie przechodzi w drogę ekspresową S8. Ich trasa dzieli obszar gminy niemal na dwie równe części. Na zachodzie gminy biegnie również fragment drogi wojewódzkiej nr 694 relacji Poręba – Brok – Ciechanowiec. Przez północno-zachodni fragment opracowania, w sołectwie Dalekie Tartak, przebiega odcinek linii kolejowej relacji Ostrołęka – Wyszkanie – Tłuszcz – Warszawa. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna stacja kolejowa. Ponadto system komunikacyjny tworzy rozwinięta sieć dróg powiatowych oraz gminnych, które zapewniają dojazd do każdej miejscowości. System uzupełniają drogi wewnętrzne pełniące rolę dojazdową do gruntów rolnych i leśnych, obsługujące także zabudowę mieszkaniową i usługowo-produkcyjną.

Poniżej zaprezentowano zestawienie długości dróg w zależności od ich kategorii:

- Droga ekspresowa S8: 2,303 km,
- Droga krajowa nr 8: 14,378 km,
- Droga wojewódzka nr 694: 4,680 km,
- Drogi powiatowe: 49,779 km,
- Drogi gminne: 92,922 km.

Przez obszar gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- P 4405W relacji Poręba - Trzcianka: 17,212 km,
- P4407W relacji Jegiel - Obryte: 6,737 km,
- P4404W relacji Poręba - Udrzyn: 2,917 km,
- P4403W relacji Wyszków – Knurowiec - Ostrołęka: 17,731 km,
- P2651W relacji Udrzynek - Brok: 5,182 km.

Zgodnie z Raportem o stanie Gminy za rok 2020 układ komunikacyjny tworzą drogi o nawierzchni przeważnie utwardzonej (bitumicznej). W przypadku dróg gminnych ich długość wynosi ok. 50 km oraz dodatkowo 15 km ciągów przejętych wzdłuż drogi S8 od GDDKiA. Pozostałe drogi posiadają nawierzchnię żwirowo-gruntową.

Transport publiczny na terenie gminy zapewnia autobusowa komunikacja zbiorowa. Wydział Komunikacji w Wyszowie jest odpowiedzialny za transport mieszkańców na trasie Wyszów – Brańszczyk – Białobłoto – Kobyla – Wyszów. Linia nr 1435 01U jest współfinansowana wspólnie przez Starostę Wyszowskiego oraz Gminę Brańszczyk. Ponadto w granicach opracowania funkcjonują prywatni przewoźnicy, do których należą: 1. MONTPLAST Linia Wyszów-Brańszczyk-Poręba-Udrzyn

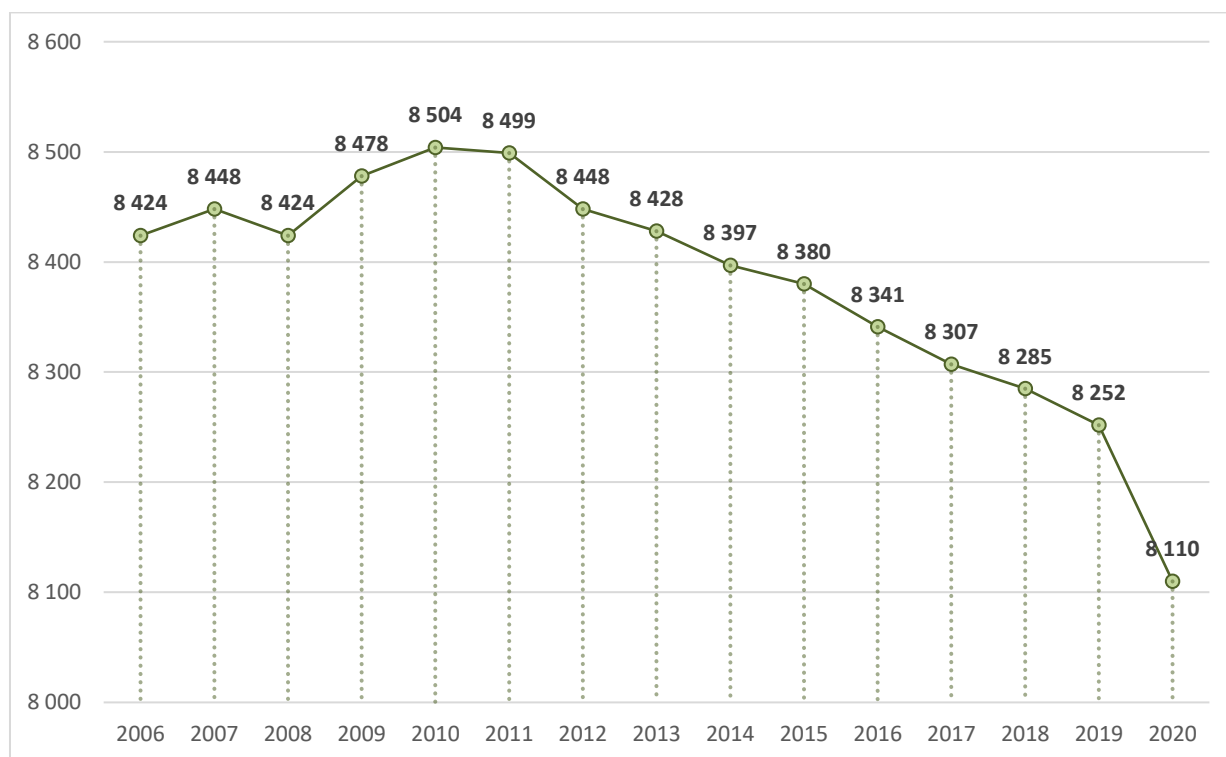
- Marek Siedlecki linia: Poręba Średnia- Ostrów Mazowiecka,
- Linia regularna Nr R/14/W/0090 przewoźnik - Firma "AUT" Teresa Huculak,
- Małkinia Górna - Warszawa przez Brańszczyk - Poręba - Brok "STALKO",
- Małkinia Górna - Warszawa przez Poręba - Brok - Prostyn "STALKO",
- Kazimierz Wiciński Linia Wyszów - Długosiodło - Lubiel Nowy,
- Kazimierz Wiciński Linia Wyszów - Porządzie - Długosiodło - Brańszczyk – Wyszów,
- Kazimierz Wiciński Linia Stare Bosewo - Długosiodło - Wyszów - Lubiel Nowy.

2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH WRAZ Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ

2.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH

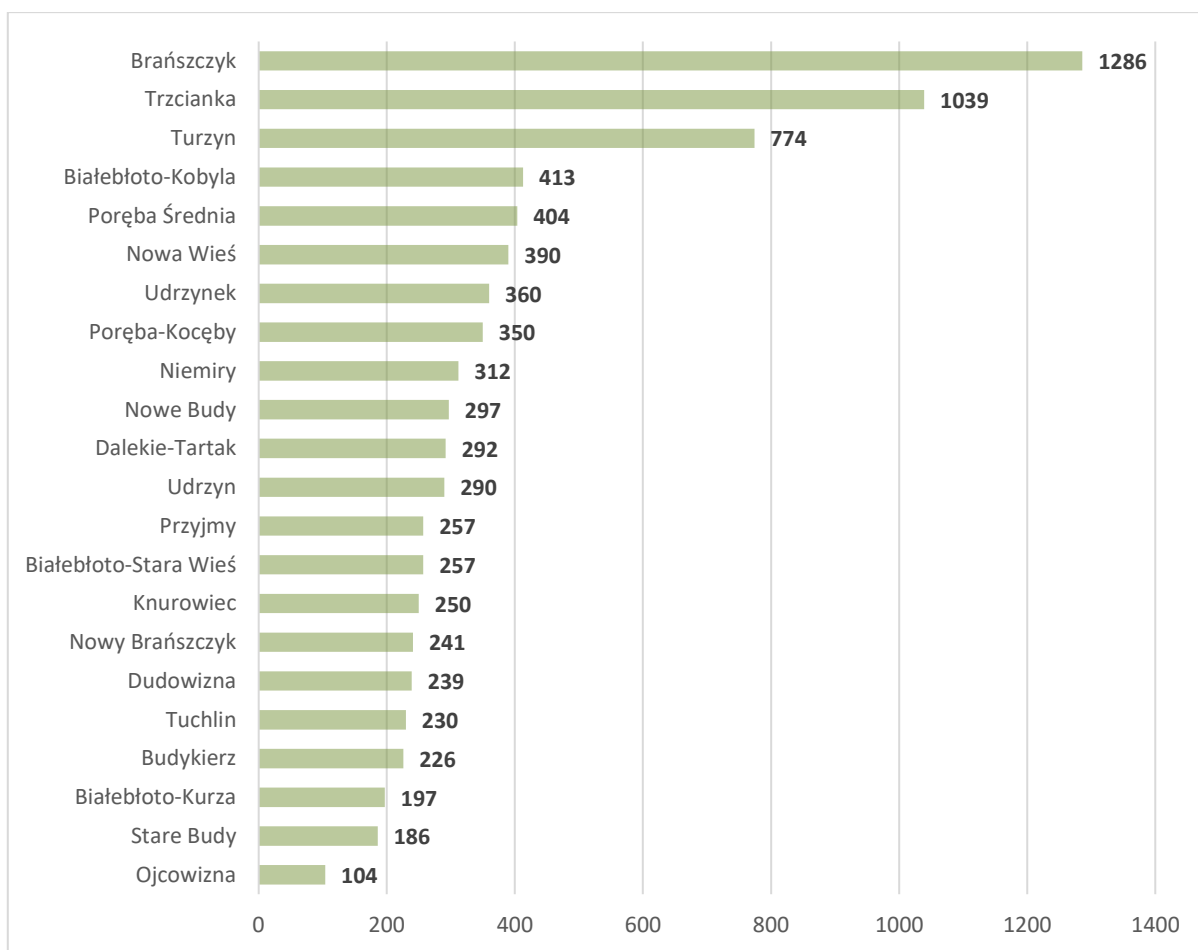
Zgodnie z danymi GUS stan ludności na 31.XII.2020 r. osiągnął 8 110 osób. Gęstość zaludnienia w tym samym roku wynosiła 49 osób/km² i była niższa od wskaźnika dla powiatu wyszkowskiego – 85 osób/km² oraz województwa mazowieckiego (153 osoby/km²). Od 2011 roku notuje się spadek liczby mieszkańców, średnio o około 39 osób rocznie. W porównaniu do roku 2006 liczba ludności zmniejszyła się o 314 osób, czyli o około 3,73%. Największy spadek liczby ludności nastąpił w ostatnim roku analizy (o 142 osoby). Drastyczny spadek liczby mieszkańców w roku 2020 był związany z pandemią Covid-19. Gdyby nie jej skutki w 2020 r. w gminie mieszkaloby ok. 8 239 osób (przyjmując spadek proporcjonalny do poprzednich 14 lat analizy), co oznacza zmniejszenie się liczby ludności o 185 osób, czyli o 2,2% w stosunku do roku 2006. W 2020 roku współczynnik feminizacji wynosił 104. W powiecie współczynnik ten kształtuje się na poziomie 102, a w województwie 109.

Wykres nr 12. Liczba ludności w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Brańszczyk znajdują się 22 miejscowości (stan na 2020 r.), z czego największą pod względem liczby ludności jest Brańszczyk (1286 osób). Do obrębów wyróżniających się pod względem liczby mieszkańców należą także Trzcianka (1039 osób) i Turzyn (774 osoby). Sumarycznie powyższe obręby są miejscem zamieszkania niemal 37% ogółu ludności gminy. Do najmniej licznych sołectw należą: Ojcowizna (104 osoby), Stare Budy (186 osób) oraz Białebloto-Kurza (197 osób).

Wykres nr 13. Liczba ludności w podziale na miejscowości w gminie Brańszczyk w 2020 roku.

Źródło: Raport o stanie Gminy Brańszczyk za 2020 rok.

Tabela nr 10. Wybrane dane demograficzne dla poszczególnych miejscowości w gminie Brańszczyk.

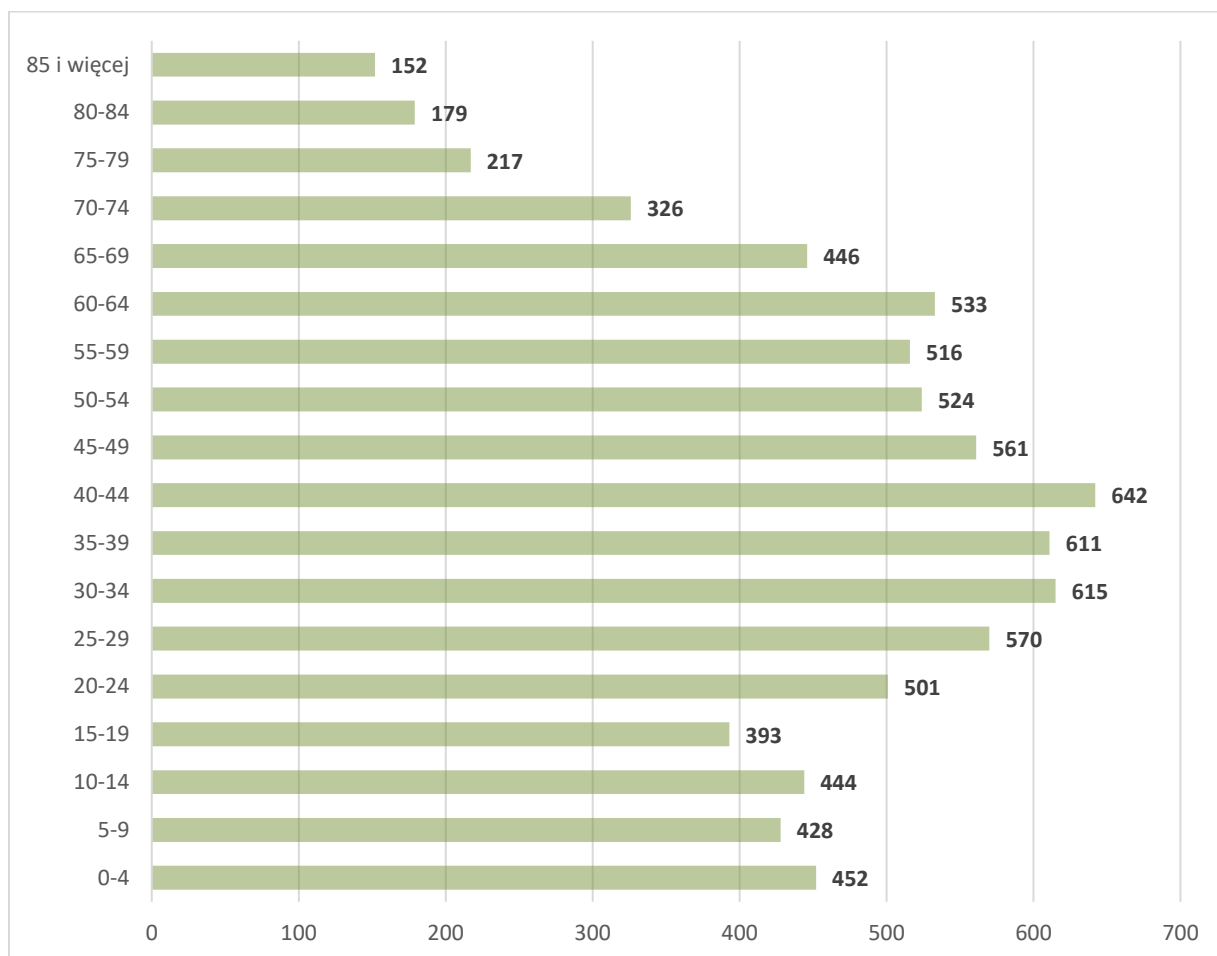
Nazwa miejscowości	Liczba ludności w 2020 r.	% mieszkańców gminy (2020 r.)
Białębłoto-Kobyła	413	4,92
Białębłoto-Kurza	197	2,35
Białębłoto-Stara Wieś	257	3,06
Brańszczyk	1286	15,32
Budykierz	226	2,69
Dalekie-Tartak	292	3,48
Dudowizna	239	2,85
Knurowiec	250	2,98
Niemiry	312	3,72
Nowa Wieś	390	4,65
Nowe Budy	297	3,54
Nowy Brańszczyk	241	2,87
Ojcowizna	104	1,24
Poręba Średnia	404	4,81
Poręba-Kocęby	350	4,17
Przyjmy	257	3,06

Nazwa miejscowości	Liczba ludności w 2020 r.	% mieszkańców gminy (2020 r.)
Stare Budy	186	2,22
Trzcianka	1039	12,38
Tuchlin	230	2,74
Turzyn	774	9,22
Udrzyn	290	3,45
Udrzynek	360	4,29
Razem	8394	100,00

Źródło: Raport o stanie Gminy Brańszczyk za 2020 rok.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę wieku mieszkańców Gminy Brańszczyk w 2020 r., określoną na podstawie danych GUS. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 40-44 lat (642 osoby), a następnie w wieku 30-34 lat (615 osób) oraz 35-39 lat (611 osób). Na kolejnych miejscach plasują się grupy osób w wieku produkcyjnym – przede wszystkim w wieku 25-29 lat (570 osób) oraz w wieku 45-49 lat (561 osób). Najmniej jest przedstawicieli grupy wiekowej 85 i więcej lat oraz 80-84. W połączeniu z przedstawionym w dalszej części opracowania wskaźnikiem przyrostu naturalnego, można określić społeczeństwo gminy jako typ regresywny, czyli starzejący się, choć zjawisko to postępuje w powolnym tempie.

Wykres nr 14. Liczba ludności według wieku w 2020 roku w gminie Brańszczyk.

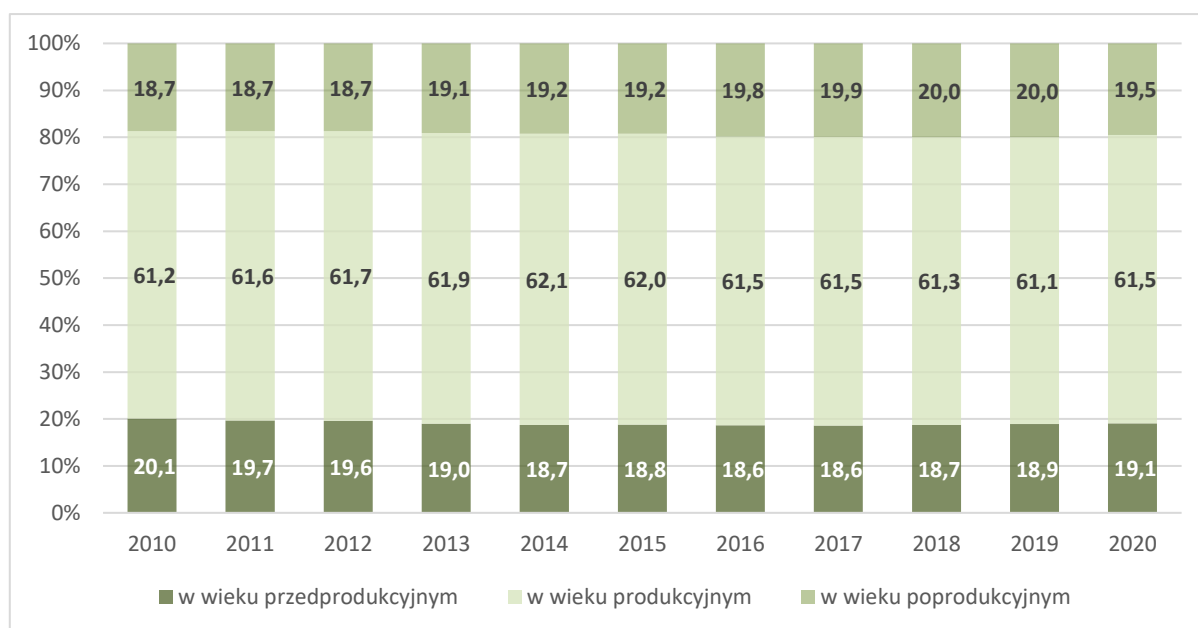

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy Brańszczyk, rozumianego jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 62,7 (dane na 2020 r.). Jest to wielkość nieznacznie mniejsza niż średnia dla powiatu wyszkowskiego (65,4) oraz wyraźnie mniejsza od średniej dla województwa mazowieckiego (70,7). Przez ostatnie 15 lat wskaźnik ten dla gminy Brańszczyk zmniejszył się o ok. 6,6%.

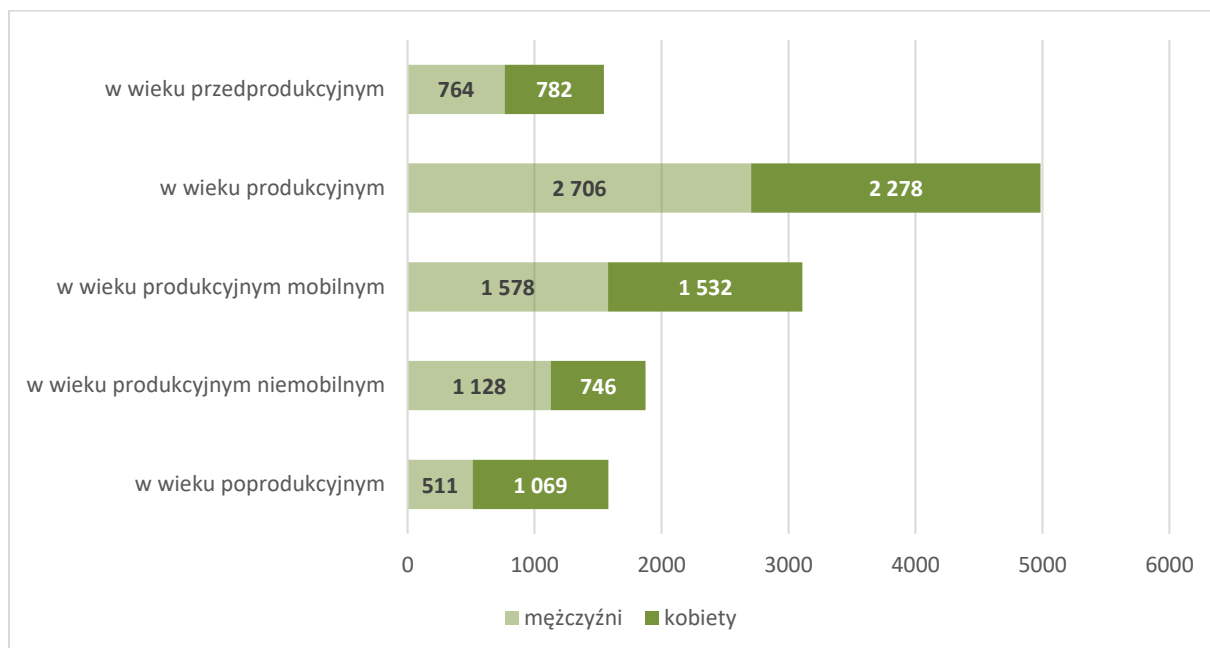
Zgodnie z danymi GUS zarówno liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w ciągu ostatnich 10 lat uległa spadkowi. W 2020 roku liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 1 546 osób, nastąpił więc spadek o 9,6% w stosunku do roku 2010. O 4,3% spadła liczba osób w wieku produkcyjnym, która w 2020 roku wyniosła 4 984 osoby. Nieznacznemu spadkowi w porównaniu do roku 2010 uległa także liczba ludności w wieku poprodukcyjnym – o 0,4% (1 580 osób w 2020 roku). Należy jednak zaznaczyć, że pomimo spadku liczby ludności w poszczególnych grupach wieku, w ciągu ostatnich 10 lat inaczej kształtował się ich procentowy udział w ogólnej liczbie mieszkańców gminy. W okresie 2010-2020 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy zmniejszył się o ok. 1%. Inaczej kształtował się udział grup mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym – w porównaniu do roku 2010 wzrósł odpowiednio o 0,3% oraz 0,8%.

Wykres nr 15. Procentowy udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2020.

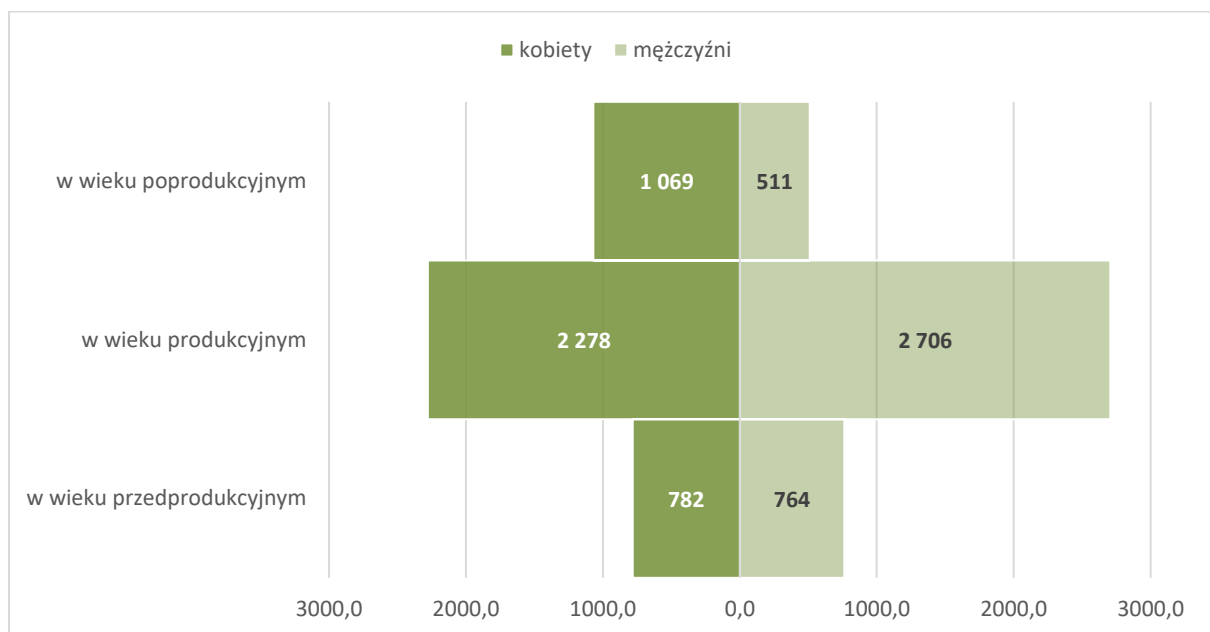

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze płci i wieku zauważalna jest istotna przewaga kobiet nad mężczyznami w wieku poprodukcyjnym (różnica 558 osób), co jest zjawiskiem powszechnym w całej Polsce. Natomiast w grupie ludności w wieku produkcyjnym przeważają mężczyźni (różnica 428 osób). W przypadku ludności w wieku przedprodukcyjnym liczba przedstawicieli obu płci utrzymuje się na zbliżonym poziomie (z nieznaczną przewagą kobiet – różnica 18 osób). W przypadku ogółu osób w wieku produkcyjnym przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym mobilnym. Społeczeństwo gminy Brańszczyk klasyfikuje się jako populacja ustabilizowana.

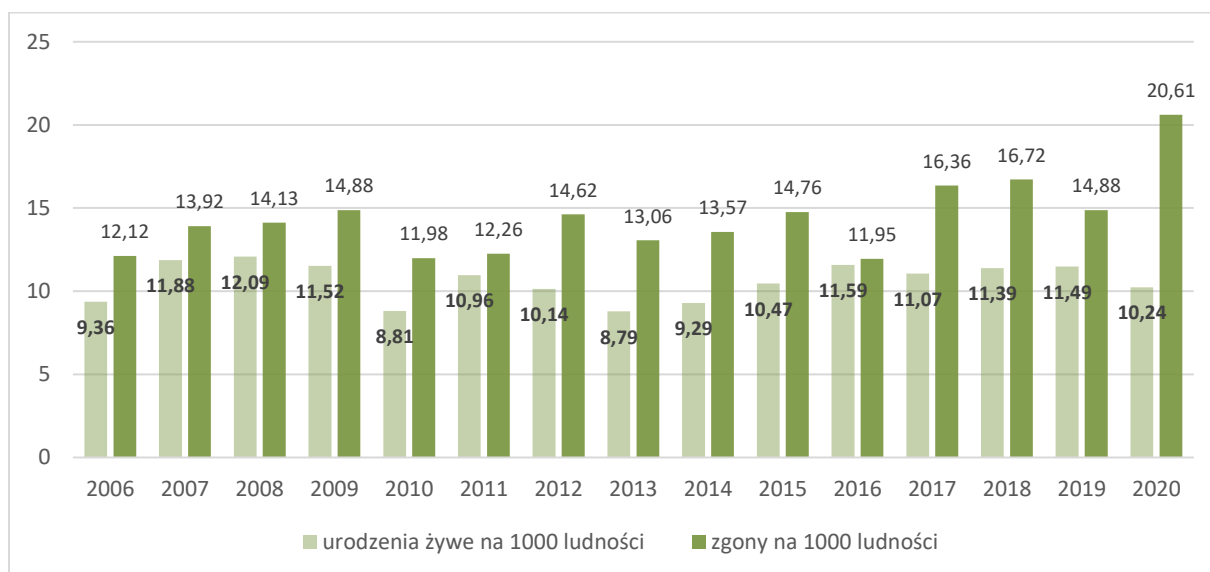
Wykres nr 16. Liczba ludności według wieku i płci z uwzględnieniem mobilności w 2020 roku w gminie Brańszczyk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 17. Liczba ludności gminy Brańszczyk wg wieku i płci w 2020 roku.

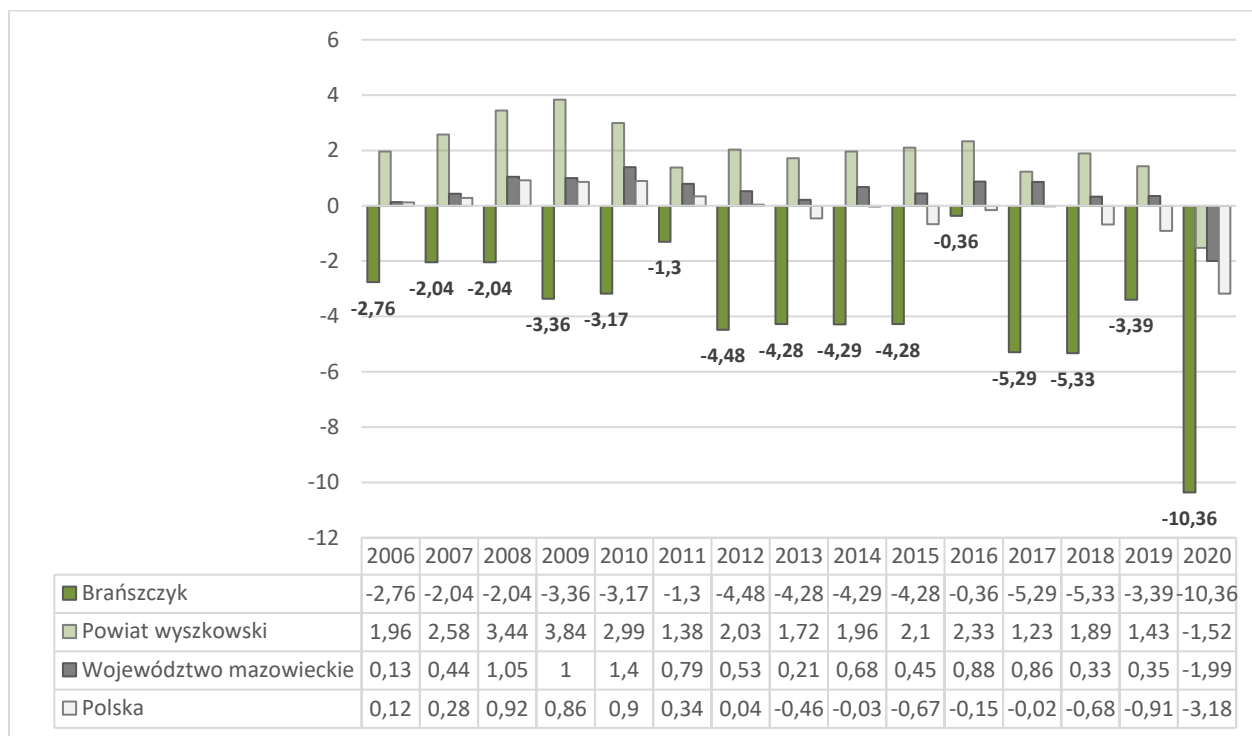
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szczególnie istotne znaczenie dla liczebności społeczeństwa ma również przyrost naturalny. Uwarunkowany jest on liczbą urodzeń i zgonów w gminie. W analizowanym okresie liczba urodzeń na 1000 ludności osiągnęła wartość najbardziej zbliżoną liczbie zgonów na 1000 ludności w roku 2016, z kolei najwyższą w roku 2008 (12,09). Na przestrzeni 15 lat oba wskaźniki znacznie się wahały – po okresach wzrostu następowała zauważalna regresja. W 2020 roku liczba urodzeń żywych na 1000 ludności wynosiła 10,24, natomiast liczba zgonów na 1000 ludności osiągnęła poziom ponad dwukrotnie wyższy (20,61).

Wykres nr 18. Urodzenia żywe/zgony na 1000 ludności w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2006-2020 na analizowanym obszarze występowały dosyć duże wahania przyrostu naturalnego, jednak zawsze utrzymywał się on na poziomie ujemnym osiągając w roku 2020 najniższą wartość wynoszącą -10,36. Wskaźniki dla powiatu, województwa i Polski osiągały odpowiednio: -1,52, -1,99 oraz -3,18. Świadczy to o mało korzystnej sytuacji miasta na tle wyższych jednostek samorządu terytorialnego oraz całego kraju. Należy jednak podkreślić, że gwałtowny spadek przyrostu naturalnego w roku 2020 jest trendem ogólnokrajowym.

Wykres nr 19. Przyrost naturalny w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020, na tle powiatu, województwa i kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela nr 11. Urodzenia żywe na 1000 ludności, zgony na 1000 ludności i przyrost naturalny w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
urodzenia żywe na 1000 ludności	9,36	11,88	12,09	11,52	8,81	10,96	10,14	8,79	9,29	10,47	11,59	11,07	11,39	11,49	10,24
Zgony na 1000 ludności	12,12	13,92	14,13	14,88	11,98	12,26	14,62	13,06	13,57	14,76	11,95	16,36	16,72	14,88	20,61
przyrost naturalny	-2,76	-2,04	-2,04	-3,36	-3,17	-1,3	-4,48	-4,28	-4,29	-4,28	-0,36	-5,29	-5,33	-3,39	-10,36

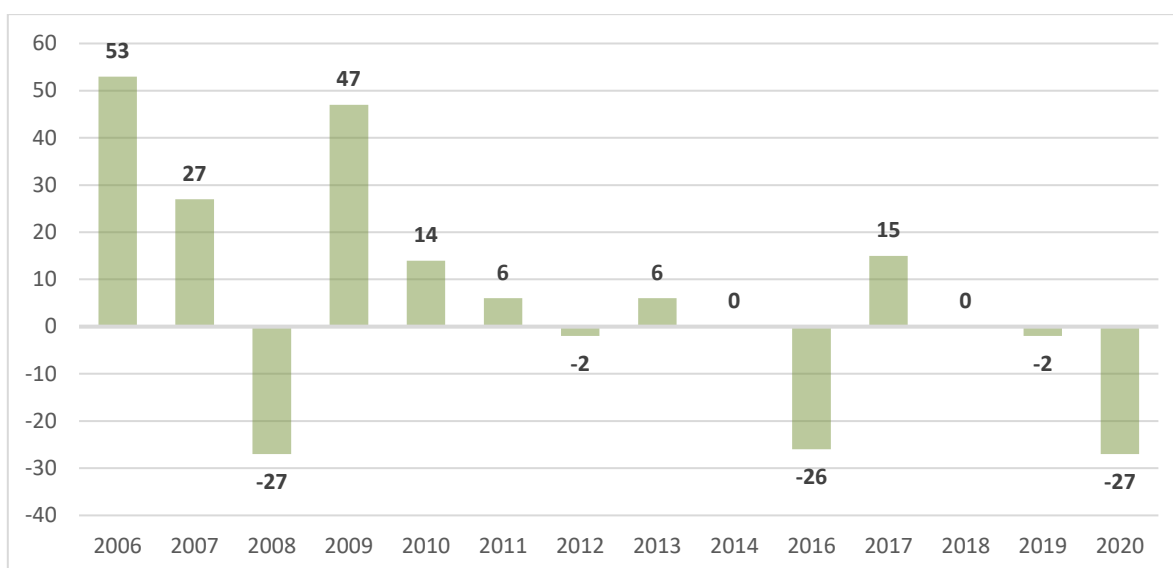
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kształtowaniu sytuacji demograficznej istotne znaczenie mają migracje. Analiza liczby zameldowań i wymeldowań w gminie Brańszczyk wskazuje, że od 2006 do 2020 r. rocznie liczba osób meldujących się wynosiła średnio 80 osób, zaś wymeldowujących się 74 osoby. W przypadku zameldowań przeważała liczba osób wprowadzających się z miast, natomiast w wypadku wymeldowań – liczba osób przeprowadzających się do miasta. Migracje zagraniczne każdego roku stanowią znikomą część ruchu migracyjnego. W okresie ostatnich 15 lat w gminie Brańszczyk łącznie z zagranicy zameldowało się 27 osób, a wymeldowało 24 mieszkańców gminy. Zgodnie z danymi GUS ogółem saldo migracji w roku 2020 wynosiło -27, zatem nastąpił odpływ ludności z gminy. W okresie analizy saldo podlegało znacznym wahaniom, przyjmując na zmianę wartości dodatnie i ujemne. Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób w 2020 r. wynosiło -3,3. Dla porównania, powiat wyszkowski odnotował ten wskaźnik na poziomie 1,2, a województwo mazowieckie na poziomie 2,2.

Tabela nr 12. Migracje w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020 – wybrane wskaźniki.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania ogółem	122	105	53	91	84	76	62	67	62	-	74	90	86	82	71
wymeldowania ogółem	69	78	80	44	70	70	64	61	62	-	100	75	86	84	98
saldo migracji	53	27	-27	47	14	6	-2	6	0	-	-26	15	0	-2	-27
saldo migracji na 1000 osób	6,3	3,2	-3,2	5,6	1,6	0,7	-0,2	0,7	0,0	-	-3,1	1,8	0,0	-0,2	-3,3
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	0,00	0,24	-0,24	0,24	0,35	0,00	-0,12	-0,36	0,12	-	-0,36	0,24	0,24	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 20 Saldo migracji w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczącymi liczby ludności, do 2050 roku zarówno w województwie mazowieckim, jak i powiecie wyszkowskim liczba ludności będzie początkowo rosła, a następnie spadać. Przewiduje się, że w 2050 roku na terenach wiejskich powiatu wyszkowskiego będzie zamieszkiwać 49 267 mieszkańców. Jest to niemal o 4,3% większa liczba niż w roku 2019, kiedy to na terenach wiejskich powiatu mieszkały 47 223 osoby.

Tabela nr 13. Prognoza liczby ludności na rok 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 dla województwa mazowieckiego i powiatu wyszkowskiego.

		Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2035	Prognoza na rok 2040	Prognoza na rok 2045	Prognoza na rok 2050
Województwo mazowieckie	ogółem	5 388 327	5 416 012	5 418 305	5 400 884	5 374 671	5 347 559	5 318 714
	miasto	3 456 171	3 463 304	3 451 359	3 429 007	3 405 636	3 386 287	3 369 046
	wieś	1 932 156	1 952 708	1 966 946	1 971 877	1 969 035	1 961 272	1 949 668
Powiat wyszkowski	ogółem	74 455	74 638	74 475	73 919	73 033	71 922	70 654
	miasto	26 792	26 286	25 585	24 717	23 703	22 579	21 387
	wieś	47 663	48 352	48 890	49 202	49 330	49 343	49 267

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza zmian w zaludnieniu gminy Brańszczyk w latach 2006-2020

Zgodnie z danymi GUS w 2020 roku gminę Brańszczyk zamieszkiwało 8 110 mieszkańców. W okresie od 2006 do 2020 roku obserwowany był spadek liczby mieszkańców gminy łącznie o 314 osób, przy czym tylko w roku 2020 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 142 osoby tj. 45% całego spadku piętnastoletniego. Dane te wskazują jak istotne demograficznie znaczenie ma pandemia Covid-19. Zatem na potrzeby uzyskania wiarygodniejszych wyników analizy, pomija się w ustaleniu tendencji zmiany liczby ludności spadek z roku 2020 zachowując do obliczeń aktualny stan ludności na ten rok. (8110 osób). Gdyby nie skutki pandemii, w okresie od 2006 do 2020 roku spadek liczby mieszkańców

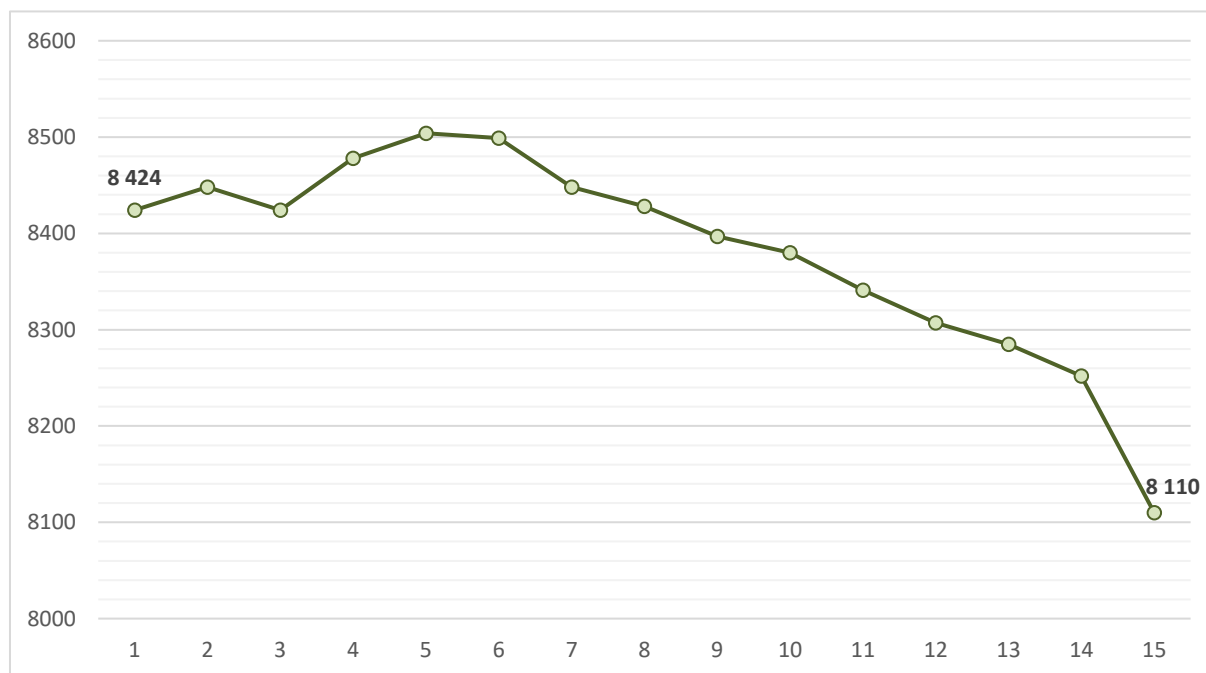
gminy łącznie wynosiłby w granicach 185 - 205 osób. Pominięcie do obliczeń roku 2020 oznacza, że spadek liczby ludności średnio na przestrzeni 15 lat wyniósłby 2,2%

Tabela nr 14. Zmiana liczby mieszkańców gminy Brańszczyk w latach 2006 – 2020.

Rok	Liczba mieszkańców	Zmiana w stosunku do roku poprzedniego
2006	8 424	-
2007	8 448	24
2008	8 424	-24
2009	8 478	54
2010	8 504	26
2011	8 499	-5
2012	8 448	-51
2013	8 428	-20
2014	8 397	-31
2015	8 380	-17
2016	8 341	-39
2017	8 307	-34
2018	8 285	-22
2019	8 252	-33
2020	8 110	-142
Zmiana liczby mieszkańców w 2020 r. w stosunku do roku 2006		-314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 21. Zmiana liczby ludności w latach 2006 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza liczby mieszkańców gminy Brańszczyk do roku 2050

Dla zobrazowania zmienności i możliwych scenariuszy w zmianie ludności gminy Brańszczyk wskazane zostały dwa warianty prognozy demograficznej gminy, w oparciu o następujące założenia:

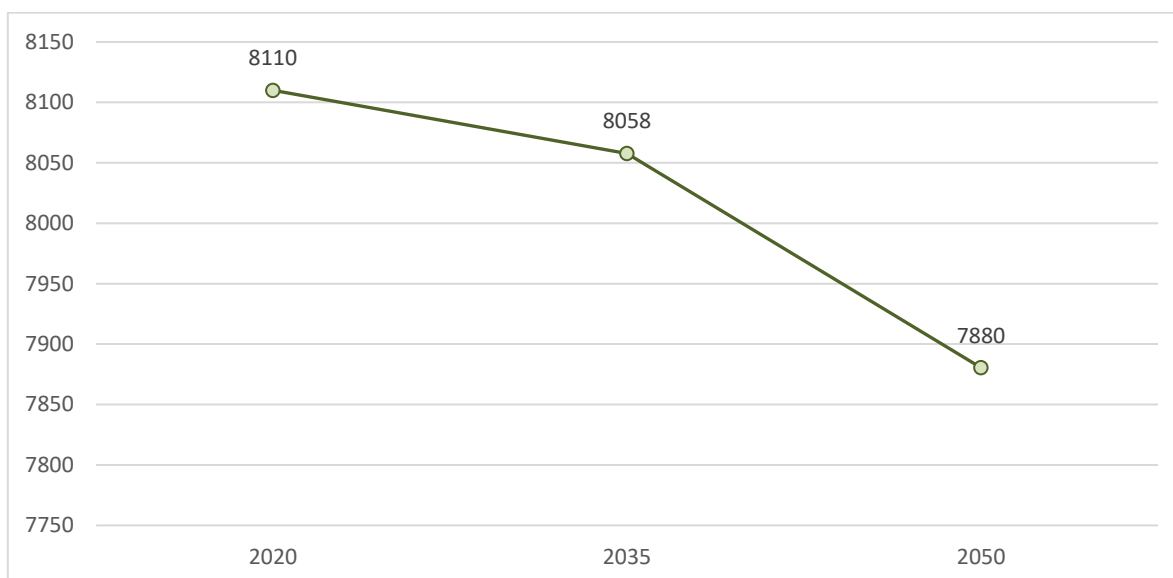
Wariant 1: Zmiana liczby ludności będzie stała w okresach piętnastoletnich i wynosić będzie tyle samo, ile zmiana w latach 2006-2020.

Wariant 2: Zmiana liczby ludności będzie proporcjonalna do prognozowanej zmiany liczby ludności w części wiejskiej powiatu wyszkowskiego.

Wariant 1

Pierwszy wariant zakłada dalszy spadek liczby mieszkańców w takim samym tempie w jakim liczba mieszkańców gminy zmalała od 2006 roku. Na podstawie danych historycznych stwierdzono, iż liczba mieszkańców gminy Brańszczyk spada o 2,2% w okresach piętnastoletnich. Jeżeli ta tendencja zostałaby zachowana to liczba mieszkańców gminy Brańszczyk w roku 2050 wyniosłaby 7 880 osób – co stanowi spadek o 2,2% w okresach piętnastoletnich. Zatem prognozuje się, że w stosunku do roku 2020 liczba mieszkańców gminy zmniejszy się o 4,4%.

Wykres nr 22. WARIANT 1 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców gminy Brańszczyk do roku 2050.

Źródło: opracowanie własne.

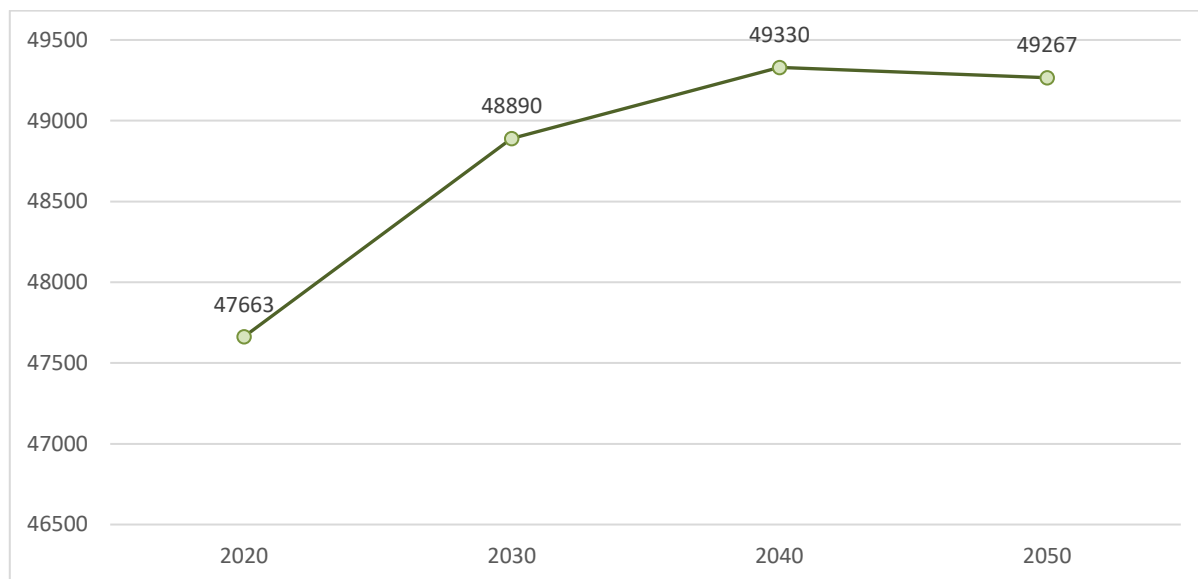
Wariant 2

Drugi wariant zakłada kształtowanie się liczby mieszkańców gminy w tempie równym prognozom opracowanym dla części wiejskiej powiatu wyszkowskiego. Dla tego wariantu jako dane wyjściowe przyjęto prognozy opublikowane przez GUS w Banku Danych Lokalnych w 2014 roku. Zgodnie z tą prognozą w okresach 10 letnich następować będzie wzrost liczby ludności wiejskiej powiatu odpowiednio o 2,57% oraz 0,90%, a następnie spadek o 0,13%. Zatem do roku 2050 liczba mieszkańców wsi powiatu zwiększy się z obecnych 47 230 osób (dane GUS za rok 2020) do 49 267 osób w roku 2050, czyli nastąpi niewielki wzrost liczby mieszkańców powiatu o ok. 3,35%.

Tabela nr 15. Prognoza liczby mieszkańców dla powiatu wyszkowskiego.

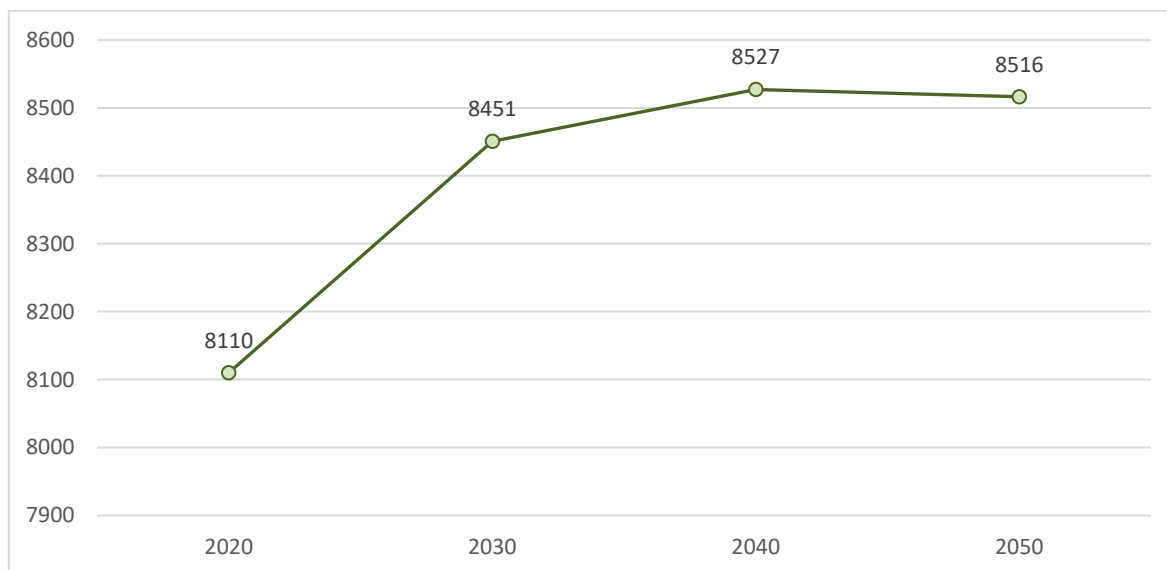
	Liczba mieszkańców miast
Stan na rok 2020	47663
Stan na rok 2030	48890
Stan na rok 2040	49330
Stan na rok 2050	49267

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 23. Prognoza liczby mieszkańców części wiejskiej powiatu wyszkowskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyjęte w tym wariantcie założenie, tj. liczba mieszkańców gminy zmienia się proporcjonalnie do zmian części wiejskiej powiatu wyszkowskiego, determinuje liczbę mieszkańców gminy Brańszczyk w roku 2050 na 8516 osób, czyli wzrost o ok. 3,35% w stosunku do roku 2020.

Wykres nr 24. WARIANT 2 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców gminy Brańszczyk do roku 2050.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy równocześnie zauważyć, że rzeczywista liczba mieszkańców wsi powiatu wyszkowskiego w roku 2020, okazała się niższa niż zakładały to prognozy GUS wykonane w roku 2014. Wartość prognozowana na 2020 r. wynosiła 47 663 osoby, podczas gdy w rzeczywistości osiągnęła o 433 osoby mniej. Należy jednak wziąć pod uwagę pandemię Covid-19, która z pewnością przyczyniła się do zaniżenia liczby ludności w 2020 r.

Podsumowanie wariantów

Rozpatrując powyższe warianty należy zaznaczyć, iż każdy z nich obarczony jest wadami związanymi z przyjętymi założeniami. Biorąc pod uwagę uwarunkowania gospodarcze, społeczne, środowiskowe oraz dane demograficzne, prognozuje się, iż do roku 2050 nastąpi wzrost liczby mieszkańców gminy zgodnie z wariantem II, tj. z prognozą demograficzną dla części wiejskiej powiatu wyszkowskiego. Zatem do 2050 zakłada się zwiększenie liczby ludności gminy Brańszczyk do 8 516 osób tj. o 3,35%. Za wzrostem liczby ludności przemawiają następujące argumenty:

- Lokalizacja gminy w strefie oddziaływania miasta wojewódzkiego – Warszawy,
- Silnie rozwinięty system komunikacyjny, zapewniający połączenie z większymi miastami w województwie,
- Do roku 2020 nie odnotowywano gwałtownych spadków liczby ludności,
- Wzrastające dochody gminy, korzystna sytuacja finansowa względem gmin sąsiadujących,
- Prognozowany przyrost miejsc pracy wskutek budowy wielkopowierzchniowych obiektów magazynowych,
- Różnorodne i cenne przyrodniczo środowisko naturalne (użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz obszar Natura 2000),
- Większe zainteresowanie spędzaniem wolnego czasu z dala od terenów miejskich, rozwój agroturystyki, budowa infrastruktury służącej rekreacji (boisk sportowych, ścieżek rowerowych czy rewitalizacji przestrzeni publicznych)
- Wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie gminy,
- Duży udział ludności w wieku produkcyjnym,
- Rozwój polityki prospołecznej i prorodzinnej w kraju.

3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY.

3.1. BUDŻET GMINY

Zgodnie z danymi GUS dochody Gminy Brańszczyk w 2019 r. wynosiły 41,40 mln zł. W okresie ostatnich 10 lat wysokość dochodów Gminy systematycznie rosła poza rokiem 2013, kiedy odnotowano spadek o 4,6 mln. znajdowała się na zróżnicowanym poziomie. W stosunku do 2010 dochody wyraźnie się zwiększyły (o 19,52 mln zł). W związku z sumarycznym wzrostem dochodów w gminie, w 2019 r. można było zanotować również najwyższe od 10 lat wydatki budżetu i to niemal każdego rodzaju. W 2019 r. wydatki wynosiły 42,90 mln zł, a ich ogólny poziom kształtował się

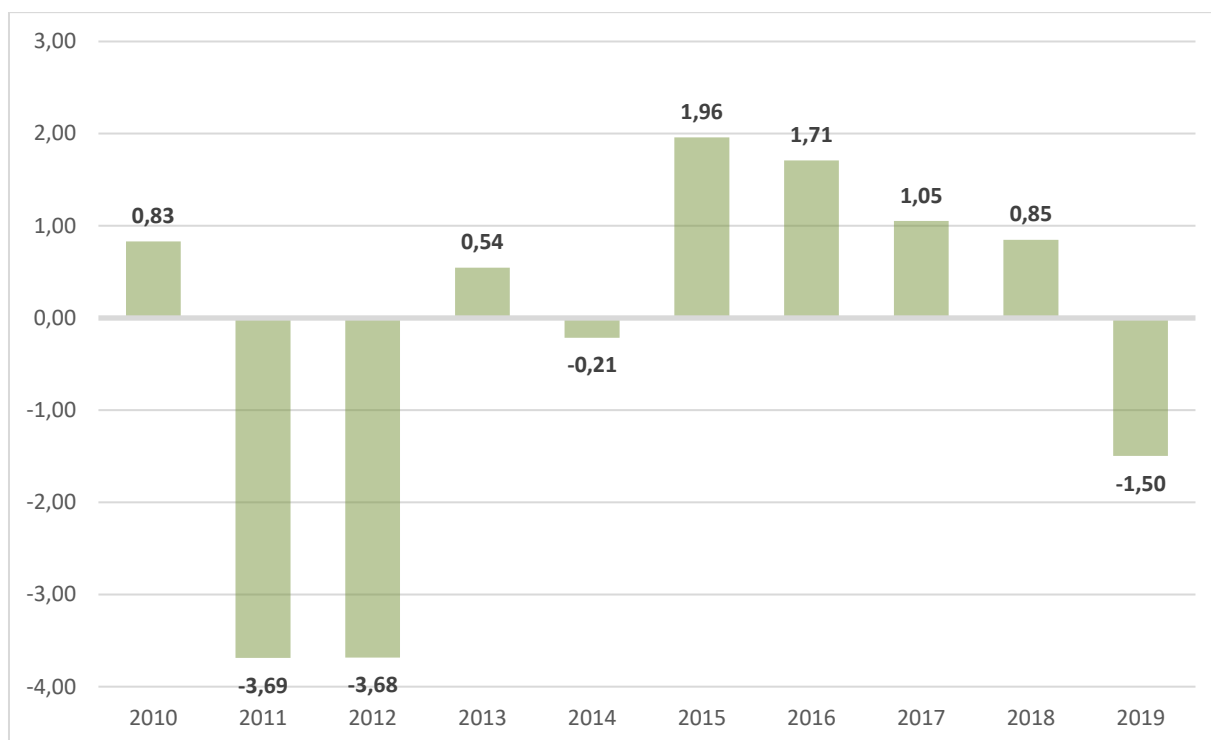
analogicznie do dochodów gminy. W stosunku do roku 2010 poziom wydatków, podobnie jak dochodów, uległ zwiększeniu (o 21,85 mln zł).

Tabela nr 16. Dochody i wydatki budżetu gminy Brańszczyk wg działów w latach 2010 – 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł
Dochody										
Dochody ogółem	21,88	26,72	28,49	24,33	26,63	29,35	31,28	33,88	36,83	41,40
Dochody majątkowe	0,33	5,29	6,18	0,89	1,30	3,50	1,16	0,14	1,35	2,25
Dochody własne	6,67	6,99	7,50	8,74	10,41	11,82	12,20	12,26	15,16	14,95
Subwencja ogólna	10,50	10,41	10,61	10,48	10,64	10,77	9,37	10,25	10,36	11,76
Dotacje	4,71	9,32	10,38	5,11	5,58	6,76	9,70	11,37	11,31	14,70
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	0,84	2,88	5,69	0,88	1,03	3,23	0,02	0,16	1,19	2,25
Wydatki										
Wydatki ogółem	21,05	30,41	32,17	23,79	26,85	27,39	29,57	32,83	35,98	42,90
wydatki majątkowe ogółem	3,29	12,42	12,55	3,19	5,82	5,60	2,93	3,36	4,41	7,13
wydatki majątkowe inwestycyjne	3,29	12,42	12,55	3,19	5,82	5,60	2,93	3,36	4,41	7,13
wydatki bieżące ogółem	17,76	17,99	19,62	20,59	21,02	21,79	26,64	29,46	31,58	35,77
wydatki bieżące na wynagrodzenia	6,75	7,16	7,76	8,23	8,47	8,77	9,05	9,42	10,32	11,68
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	1,23	1,33	1,57	1,74	1,76	1,88	1,86	1,94	2,04	2,26
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	4,40	4,12	4,49	4,73	4,79	4,85	4,82	5,45	6,76	7,30
dotacje ogółem	0,49	0,49	0,60	0,51	0,52	0,58	0,63	0,73	0,68	0,78
świadczenia na rzecz osób fizycznych	3,97	3,94	3,96	4,20	4,28	4,39	9,12	10,78	10,54	12,16
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	13,15	13,41	14,62	15,49	15,89	16,59	16,71	17,80	20,22	22,67
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	0,143	0,15	0,42	0,38	0,31	0,22	0,17	0,13	0,11	0,14

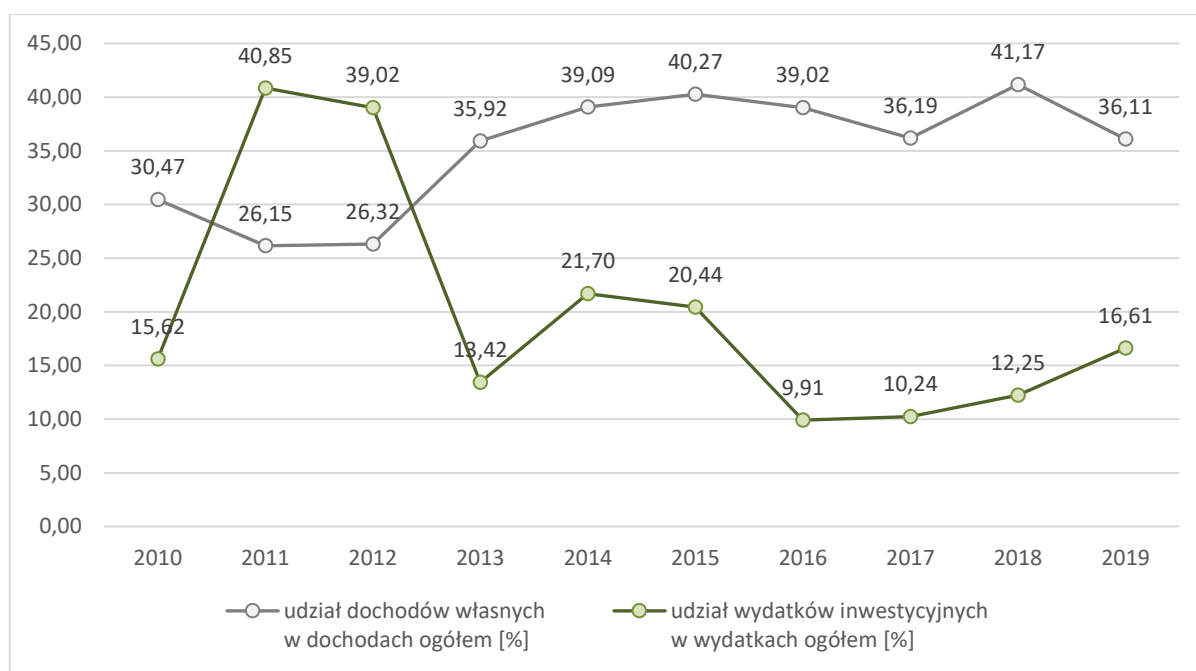
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Relacje dochodów do wydatków na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie Brańszczyk kształtowały się na dość stabilnym poziomie. Największy deficyt budżetowy zanotowano w 2011 oraz 2012 roku, kiedy to wyniósł on odpowiednio -3,69 oraz -3,68 mln zł. Od 2015 do 2018 roku saldo dochodów było dodatnie, jednak systematycznie przewaga dochodów nad wydatkami malała. W 2019 roku saldo dochodów i wydatków wynosiło -1,50 mln zł. Analizując poniższy wykres można stwierdzić, że Gmina prowadzi w miarę zrównoważoną gospodarkę, inwestując uzyskane nadwyżki środków, równocześnie nie dopuszczając do sytuacji nadmiernego deficytu budżetowego.

Wykres nr 25. Saldo dochodów i wydatków gminy Brańszczyk w latach 2010 – 2019 [mln zł].

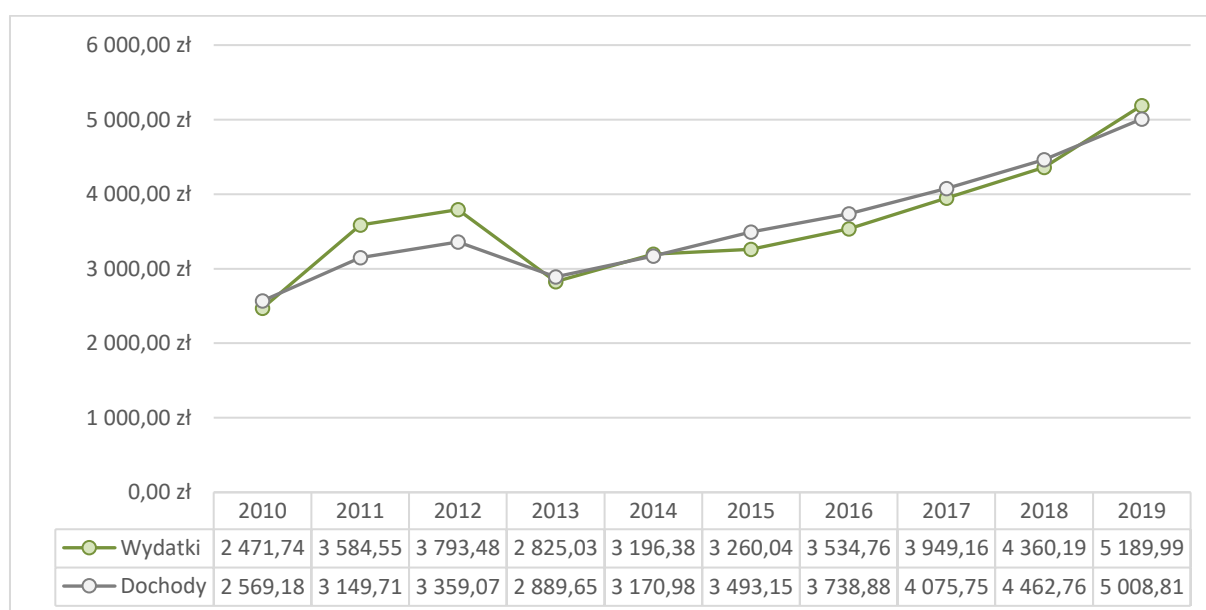
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla oceny zdolności finansowej gminy pod kątem możliwości finansowania zadań własnych z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, społecznej i technicznej warto przeanalizować, jak kształtowały się wydatki w budżecie dotyczące inwestycji na przestrzeni ostatnich 10 lat. Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźnika udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem oraz wskaźnika udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, które pozwoli przeanalizować ww. zagadnienie. Z poniższych danych wynika, iż wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2010-2019 wzrósł z poziomu 15,62% do 16,61% (różnica 0,99%). W badanym okresie zauważalne były jednak wyraźne wahania przedmiotowego wskaźnika. W znacznej mierze finansowanie inwestycji zależne jest od wysokości uzyskiwanych dochodów własnych, jednak jego wyraźny wzrost w 2011 oraz 2012 roku korelował z wyższymi kwotami pochodzącymi z finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych. Dla gminy Brańszczyk udział dochodów własnych w dochodach ogółem uległ zwiększeniu – w stosunku do 2010 r. wzrósł o 5,6% osiągając w ostatnim roku analizy 36,11%. Od 2012 wskaźnik systematycznie wzrastał, od 2017 roku zauważalne są jego wahania.

Wykres nr 26. Dochody i wydatki budżetu gminy Brańszczyk (wybrane wskaźniki) w latach 2010-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody i wydatki gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca w ciągu ostatnich 10 lat kształtowały się analogicznie do wskaźników dochodów i wydatków ogółem. Można zatem stwierdzić, że mimo czasowych wahań, w porównaniu do roku 2010, zarówno jedno jak i drugie wzrosły. Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2019 wyniosły 5 008,81 zł, co stanowi wzrost o 2 439,63 zł w stosunku do sytuacji sprzed 10 lat. Wydatki natomiast ukształtowały się na poziomie 5 189,99 zł i wzrosły o 2 718,25 zł w porównaniu do roku 2010. Ogólny wzrost obu wskaźników na przestrzeni ostatnich 10 lat jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, które daje dobre prognozy dla przyszłej sytuacji budżetu gminy.

Wykres nr 27. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w złotych w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla porównania, w powiecie wyszkowskim średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 roku wyniósł 5 233,37 zł, wydatki zaś 5 357,80 zł. Średnia dla województwa mazowieckiego to dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca w wysokości 5 580,28 zł i wydatki w wysokości 5 620,58 zł. Zatem na tle powiatu i województwa analizowany wskaźnik dla gminy Brańszczyk kształtuje się na niższym poziomie.

3.2. WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA

Wieloletnia prognoza finansowa to dokument ukierunkowujący politykę finansową gminy w perspektywie najbliższych lat. Stanowi ona w znacznej mierze o możliwościach jej rozwoju, gdyż znajdują się w niej szacunkowe dane dotyczące przyszłych dochodów i wydatków gminy, weryfikowane corocznie. Dla gminy Brańszczyk Wieloletnia prognoza finansowa na lata 2021-2030 została uchwalona w styczniu 2021 roku. W lipcu 2021 r. wprowadzono ostatnie zmiany polegające m.in. na zwiększeniu ilości zadań inwestycyjnych. Dotyczą przede wszystkim przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury technicznej oraz społecznej. Należą do nich tzw. zadania służące: ochronie środowiska naturalnego (wymiana urządzeń grzewczych, rozbudowa i budowa oczyszczalni ścieków, budowa i rozbudowa kanalizacji sanitarnej), poprawie bezpieczeństwa (przebudowy i rozbudowy dróg, budowy chodnika, progów zwalniających w sąsiedztwie szkoły) oraz stworzeniu miejsc do wypoczynku i rekreacji, a także działalności kulturowej dla mieszkańców (budowa promenady nad brzegiem Bugu, adaptacja budynku remizy OSP na lokalne miejsca spotkań, budowa karczmy na terenie skansenu, budowa kładki na rzece Bug).

Tabela nr 17. Zadania inwestycyjne wskazane w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2021-2030.

Nazwa i cel	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe [zł]	Limit 2021	% jaki stanowił limit w łącznym nakładzie finansowym
Wydatki majątkowe (na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych)				
Wymiana urządzeń grzewczych na terenie gminy Brańszczyk – ochrona środowiska naturalnego	2019-2021	1 017 951	1 017 951	100,00
Promenada nad brzegiem Bugu – stworzenie warunków dla mieszkańców do wypoczynku	2021-2023	190 000	170 000	89,47
Adaptacja budynku remizy OSP w Trzciance – na lokalne miejsce spotkań kulturalnych	2020-2023	180 000	160 000	88,89
Wydatki majątkowe (na programy, projekty lub zadania pozostałe)				
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Udrzynek – ochrona środowiska naturalnego	2019-2021	6 388 350	6 388 350	100,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Przyjmy – ochrona środowiska naturalnego	2021-2023	4 000 000	0	0,00
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej – ochrona środowiska naturalnego	2020-2021	40 000	40 000	100,00
Projekt i przebudowa drogi transportu rolnego Nowe Budy - Przyjmy – poprawa bezpieczeństwa	2020-2022	1 536 000	36 000	2,34
Przebudowa drogi gminnej w m. Dudowizna – poprawa bezpieczeństwa	2020-2022	295 000	35 000	11,86

Nazwa i cel	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe [zł]	Limit 2021	% jaki stanowił limit w łącznym nakładzie finansowym
Budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 4404W w m. Poręba Średnia – poprawa bezpieczeństwa	2021-2022	60 000	50 000	83,33
Rozbudowa parkingu za Urzędem Gminy – poprawa warunków obsługi interesantów	2021-2022	110 000	10 000	9,09
Budowa karczmy na terenie skansenu w m. Brańszczyk – stworzenie warunków dla mieszkańców do celu rozwijania działalności kulturalnej	2020-2023	250 000	0	0,00
Budowa kładki na rzece Bug do Kamieńczyka – stworzenie warunków dla mieszkańców do celów rozwijania atrakcji turystycznej	2020-2023	2 010 000	10 000	0,50
Wykonanie dokumentacji projektowej zadania pn.: „Rozbudowa drogi powiatowej nr 4403W m. Brańszczyk – Niemiry – poprawa bezpieczeństwa	2019-2021	116 850	91 850	78,61
Rozbudowa drogi gminnej nr 440126 w m. Nowa Wieś wraz z budową parkingu i progów zwalniających przy SP w Nowej Wsi – poprawa bezpieczeństwa	2020-2021	827 450	827 450	100,00
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Trzciance – ochrona środowiska naturalnego	2022-2023	1 080 000	0	0,00
Budowa oczyszczalni Dalekie Tartak – ochrona środowiska naturalnego	2022-2023	1 550 000	0	0,00
Wykonanie dokumentacji projektowej zadania pn.: „Rozbudowa drogi powiatowej nr 4403W m. Turzyn – etap II – poprawa bezpieczeństwa	2019-2021	110 700	85 700	77,42
Adaptacja budynku remizy OSP w Trzciance – na lokalne miejsce spotkań kulturalnych	2020-2023	490 000	470 000	95,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXXVII/234/2021 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie zmian w Uchwale Nr XXXI.196.2021 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brańszczyk na lata 2021-2030

Liczba i zakres wymienionych zadań inwestycyjnych, wydaje się być odpowiedni do posiadanych środków finansowych gminy. Podejmowane są wyraźne działania w celu stopniowej poprawy jakości życia w gminie poprzez zaspokajanie potrzeb z zakresu infrastruktury zarówno społecznej, jak i technicznej.

Tabela nr 18. Prognozowane wydatki i dochody w budżecie gminy Brańszczyk w latach 2021-2030.

	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Dochody majątkowe	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu
2021	46 635 326,56	45 352 460,56	1 282 866,00	57 464 229,02	41 772 554,33	15 691 674,69	-10 828 902,46
2022	48 077 000,00	47 102 000,00	975 000,00	46 220 594,58	40 920 594,58	5 300 000,00	1 856 405,42
2023	48 104 000,00	48 104 000,00	0,00	50 176 772,00	41 646 772,00	8 530 000,00	-2 072 772,00
2024	48 976 000,00	48 976 000,00	0,00	47 048 772,00	43 549 139,00	3 499 633,00	1 927 228,00
2025	49 878 000,00	49 878 000,00	0,00	47 717 754,09	44 400 000,00	3 317 754,09	2 160 245,91
2026	50 880 000,00	50 880 000,00	0,00	49 435 757,12	45 300 000,00	4 135 757,12	1 444 242,88
2027	51 882 000,00	51 882 000,00	0,00	50 482 000,00	46 200 000,00	4 282 000,00	1 400 000,00

	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Dochody majątkowe	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu
2028	52 884 000,00	52 884 000,00	0,00	51 483 999,94	47 100 000,00	4 383 999,94	1 400 000,06
2029	53 886 000,00	53 886 000,00	0,00	52 886 000,00	48 000 000,00	4 886 000,00	1 000 000,00
2030	54 888 000,00	54 888 000,00	0,00	53 888 000,00	49 000 000,00	4 888 000,00	1 000 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXXVII/234/2021 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie zmian w Uchwale Nr XXXI.196.2021 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brańszczyk na lata 2021-2030

Zgodnie z WPF gminy Brańszczyk planuje się, że prognozowane dochody od 2022 r. będą sukcesywnie wzrastać. Jednocześnie zakłada się na przemian zmniejszać oraz zwiększać wydatki budżetu gminy. Należy zaznaczyć, że takie działanie zakłada zrównoważony i bezpieczny rozwój gminy. Planowany budżet pozwoli stopniowo niwelować zadłużenie gminy. Należy także dodać, że istnieje możliwość pozyskiwania dodatkowych środków m.in. z UE w ramach bieżących konkursów organizowanych w celu podziału dotacji unijnych. Biorąc pod uwagę zagwarantowane środki w budżecie UE do roku 2020 oraz dodatkowy okres dwóch lat na wykorzystanie tych środków można założyć, że gmina utrzyma dotychczasowy stopień pozyskiwania dotacji, a tym samym zakładany budżet. Dodatkowo istnieje możliwość ubiegania się o dofinansowanie w kolejnych Programach Funduszy Europejskich wspierających rozwój państw członkowskich. Należy także pamiętać, że oprócz wysokości dochodów w budżecie bardzo istotna jest relacja między dochodami i wydatkami gminy. Od 2024 roku nie przewiduje się wystąpienia deficytu budżetowego. Przewidywany wzrost dochodów oznacza w przyszłości większe możliwości inwestycyjne, a co za tym idzie, także możliwość poprawy stanu infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacyjnej, a w konsekwencji wzrost jakości życia mieszkańców.

Nowe tereny, przeznaczone do zainwestowania, powinny zostać **wskazane wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych bądź w ich pobliżu, tak aby ich powstanie nie generowało dodatkowych kosztów związanych z wykupem gruntów pod drogi, budową dróg czy sieci infrastruktury technicznej. Tereny te w miarę możliwości powinny być wskazywane jako kontynuacja obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.** Przy wskazaniu nowych obszarów zabudowy uwzględnić należy również przebieg sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. W przypadku konieczności poniesienia przez gminę dodatkowych nakładów finansowych, te powinny zostać szczegółowo wskazane w prognozie skutków finansowych sporządzanej na etapie opracowania planu miejscowego. W przypadku gdy koszty okażą się zbyt duże można odstąpić od sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W razie koniecznego poniesienia nakładów związanych z wprowadzeniem nowych terenów zabudowy zabezpieczenie środków odbywać się może poprzez wprowadzenie odpowiednich przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz sukcesywnego zapewnienia funduszy w bieżących uchwałach budżetowych. Środki na realizację ww. zadań pochodzić będą z wpływów podatkowych do gminy w poszczególnych latach, w tym z ewentualnego zwiększenia wpływów podatkowych wynikających ze zmiany Studium. Uzupełniając gmina starać się może o pozyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej, w szczególności z programu RPO, PROW lub funduszy Norweskich czy Szwajcarskich. W związku z powyższym i w związku z przeprowadzoną analizą nie przewiduje się zagrożenia związanego z brakiem możliwości finansowych gminy do etapowego wyznaczania terenów pod zabudowę. Z kolei przy wyznaczeniu terenów przemysłowych lub obsługi produkcji rolnej istotne może okazać się wsparcie inwestorów w zakresie realizacji infrastruktury technicznej.

3.3. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Zgodnie z prognozą demograficzną przedstawioną we wcześniejszych rozdziałach liczba mieszkańców gminy w 2050 roku prawdopodobnie będzie zbliżona do obecnej liczby mieszkańców. Ostatecznie przyjęto, że liczba ta będzie wynosić 8516 osób. Z kolei wskaźnik średniej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na jednego mieszkańca może wzrosnąć do ok. 45 m². Średnia europejska tego wskaźnika wynosi około 40 m². Biorąc pod uwagę trendy i dynamikę zmian tego wskaźnika w latach poprzednich należy zakładać, że średnie standardy wzrosną. Powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę może w najbliższych latach przekroczyć 50 m². Zakłada się, że nie tylko wzrost wskaźnika dla nowych budynków ale także zakłada się, iż obecne budynki będą rozbudowywane, przebudowywane lub nastąpi wymiana zabudowy w celu podniesienia standardu życia mieszkańców. Zatem należy przyjąć, iż w roku 2050 w gminie potrzebne będzie **383 220 m²** powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych. Wartość ta wynika z iloczynu prognozowanej liczby mieszkańców gminy w roku 2050 i wskaźnika powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca prognozowanego na rok 2050.

Uwzględniając fakt, iż obecnie w gminie powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych wynosi około 243 300 m², co wynika z iloczynu obecnej liczby mieszkańców (koniec 2020 roku) i wskaźnika powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca na koniec roku 2019 (8110 osób x 30 m²/osobę) to zapotrzebowanie na nową zabudowę dla budynków mieszkalnych wynosi 139 920 m².

Powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych w roku 2050 pomniejszona o powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych obecnie (w roku 2020) = **zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w powierzchni użytkowej budynków.**

Dalej biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych należy dopuścić możliwość zwiększenia zapotrzebowania o **30% tj. do wysokości 181 896 m².**

Powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych obejmuje zarówno powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej jak i powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej. Ze względu na charakter gminy, na który ma duży wpływ odległość od miasta stołecznego Warszawy, odległość od miasta powiatowego Wyszaków oraz uwarunkowania przyrodnicze w tym lesistość i położenie na obszarach Natura 200 oraz po dokonaniu analizy wydawanych pozwoleń na użytkowanie budynków należy przyjąć, iż stosunek zapotrzebowania na powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej do ich powierzchni w zabudowie zagrodowej będzie się miał jak 5:1. Przyjęty podział uwzględnia dotychczasowe tendencje potwierdzone danymi dotyczącymi wydawanych pozwoleń na budowę jak i tendencją do zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych a co za tym idzie zmniejszania zapotrzebowania na nowe budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej pomimo dalszego rozwoju rolnictwa. Dlatego też zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy budynków mieszkalnych wynosić będzie:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 151 580 m²,
- dla zabudowy zagrodowej 30 316 m².

Nie przewiduje się rozwoju funkcji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w przyszłości dlatego przy rozkładzie prognoz powierzchni zabudowy mieszkaniowej nie uwzględniono formy wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej.

Co prawda wytyczne projektowe nie określają sposobu wyznaczenia maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę usługową, gdyż zapotrzebowanie na tą zabudowę uzależnione jest od uwarunkowań lokalnych, w tym od potrzeb mieszkańców i polityki rozwoju gminy, a sam rynek usług podstawowych jest niestabilny i dokonuje się często alokacji tego typu zabudowy. Niezbędne jest zatem odpowiednie zabezpieczenie powierzchni pod ten rodzaj zabudowy w Studium.

W sektorze usługowym w Polsce w roku 2011 zatrudnionych było 56,4% ogółem zatrudnionych. Wartość ta nieprzerwanie wzrastała od roku 1990 kiedy to poziom zatrudnienia w tym sektorze wynosił 41,2% aktywnych zawodowo. Zgodnie z prognozami światowymi dla krajów rozwiniętych i wysoko rozwiniętych przewiduje się, że zatrudnienie w sektorze usługowym będzie dalej wzrastać i w roku 2046 może osiągnąć 65-75% zatrudnionych ogółem. Wskaźnik ten będzie jeszcze wyższy dla takich gmin jak Brańszczyk, w których poziom zatrudnienia w usługach może wynosić ponad 80%.

Takie wskaźniki zatrudnienia w sektorze usługowym wymagają zapewnienia odpowiednich rezerw terenowych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego a w konsekwencji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Rezerwy te muszą odzwierciedlać podmiejski charakter gminy jak również fakt, iż rynek usług podstawowych jest niestabilny i dokonuje się często ich alokacji.

Należy przyjąć, iż stosunek zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy budynków mieszkalnych do zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy budynków usługowych w tym usług publicznych i oraz turystyki rekreacji i sportu wynosić będzie 2:1. Przyjęty wskaźnik na tym poziomie odzwierciedla uwarunkowania jakie posiada gmina dla rozwoju turystyki. Gmina Brańszczyk jest ośrodkiem idealnym do rozwoju „weekendowej” turystyki rekreacyjno-wypoczynkowej. Tego rodzaju usługi wymagają zabezpieczenia znacznych powierzchni terenów o niskich wskaźnikach zabudowy. Co w pełni uzasadnia przyjęte założenia.

Przyjęty wskaźnik powierzchni użytkowej zabudowy dotyczy wszystkich rodzajów usług niezależnie czy jest to zabudowa obejmująca biura, kancelarie, sklepy, gastronomię, obiekty sportu i rekreacji napowietrzne lub halowe, pensjonaty, hotele, warsztaty, hurtownie itp. gdyż nie jest możliwe rzetelne podjęcie próby obliczenia zapotrzebowania pod różne rodzaje zabudowy usługowej oddzielnie. Przyjęte założenie zawiera już zwiększenie powierzchni użytkowej zabudowy o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych.

Dlatego też zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy budynków usługowych wynosić będzie: **90 948 m²**.

Gmina Brańszczyk jak w zasadzie większość gmin w celu umożliwienia właściwego rozwoju społeczno-gospodarczego powinna umożliwić na swoim terenie realizację zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej. Obecnie na terenie gminy działają w branży spedycyjnej podmioty znane na całym rynku krajowym oraz europejskim. Ponadto w zakresie rozwoju rolnictwa i związanego z nim przetwórstwa oraz specjalistycznych hodowli i produkcji rolniczych przewiduje się rozwój aktywności

gospodarczej oraz wzrost konkurencyjności poprzez specjalizację w zakresie logistyki oraz przetwórstwa przemysłowego z efektywnym wykorzystaniem sektora rolnego. Do rozwoju wymienionych funkcji niezbędne jest zabezpieczenie odpowiednich powierzchni w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Specyfika sektora przemysłowego wskazuje na konieczność zapewnienia znacznych obszarów do rozwoju tej funkcji. W studium powinno zostać wyznaczone zwiększone zapotrzebowanie terenowe na rozwój tej funkcji tak, aby na etapie realizacji inwestycji możliwe było uwzględnienie ewentualnych problemów związanych z:

- istniejącą strukturą własnościową i potencjalnymi problemami z pozyskaniem przez inwestora gruntu od kilku czy nawet kilkunastu właścicieli,
- lokalizacją w zależności od wyników analizy wielokryterialnej inwestora,
- możliwością łączenia funkcji przemysłowej z podstawowymi usługami obsługującymi tę funkcję.

Szacuje się, iż zapotrzebowanie na zabudowę przemysłową i magazynową, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, może wynieść aż 550 000 m². Powierzchnia ta obejmuje także zabudowę obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych a także powierzchnie przeznaczoną pod realizację farm fotowoltaicznych. Przyjęcie tak dużego wskaźnika dla zabudowy związanej z działalnością produkcyjną wynika przede wszystkim z lokalnych uwarunkowań gminy. Na terenie tej gminy swoje centrum dystrybucyjne posiada jedna z największych sieci handlowych w Polsce. Co więcej, konieczność spełniania przez Polskę progów pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych wynikających z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego w sprawie odnawialnych źródeł energii (tereny pod odnawialne źródła energii przyjmuje się, jako tereny produkcyjne) obliuguje lokalne samorządy do zabezpieczenia takich terenów. Tereny te zazwyczaj nie zwiększają powierzchni użytkowej zabudowy gdyż nie wymagają budowy budynków ale zajmują znaczne powierzchnie – szczególnie w przypadku farm fotowoltaicznych.

Położenie gminy Brańszczyk oraz jej uwarunkowania przyrodnicze determinują również rozwój zabudowy letniskowej. Nie ma określonych standardów urbanistycznych wskazujących możliwość realnego oszacowania zapotrzebowania na ten typ zabudowy. Sam typ zabudowy rekreacji indywidualnej często nie jest możliwy do odróżnienia od zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Domy letniskowe mogą przyjmować kształt i rozmiary domów całorocznych a użytkowane są jedynie przez kilka tygodni w roku. Ten typ zabudowy wymagać może również pełnego zabezpieczenia infrastrukturalnego. Na podstawie zagospodarowania terenów na te cele już przeznaczonych szacuje się że, zapotrzebowania na ten typ zabudowy wynosić będzie 30% zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową tj. **54 569 m²**.

Oszacowanie możliwości lokalizowania na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej nowej zabudowy, wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Za pomocą narzędzi GIS, przy wykorzystaniu danych z ewidencji gruntów i budynków oraz ortofotomapy obliczono, iż w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych wolne od zabudowy jest 230 ha. Dla wskazanych

terenów przyjmuje się współczynnik zmniejszający 0,55, który pomniejszy wskazaną dostępność terenu ze względu na następujące uwarunkowania:

- część wskazanych terenów to grunty klasy I-III, których zabudowa może być nieopłacalna dla właścicieli ze względu na dużą przydatność gleby do produkcji roślinnej oraz odszkodowania i opłaty związane z wyłączeniem tych gruntów z produkcji rolniczej,
- część terenów położona jest na obszarach zagrożenia powodziowego,
- część terenów może zostać zagospodarowana pod dojścia, dojazdy i drogi wewnętrzne,
- wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów tj. zarówno kształtu działek jak i ich powierzchni (część działek o wysokim stosunku frontu do długości może nie zostać w pełni zagospodarowana).

Zatem ostatecznie chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych wynosi **126,5 ha**.

W celu obliczenia chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych gminy, w podziale na poszczególne funkcje zabudowy przyjęto następujące założenia:

- budynek mieszkalny w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej o powierzchni użytkowej 130 m² lokalizowany jest na działce o powierzchni 1500 m²,
- budynek mieszkalny w zabudowie zagrodowej o powierzchni użytkowej 170 m² lokalizowany jest na działce o powierzchni 4000 m²,
- budynki usługowe o średniej powierzchni 400 m² lokalizowane są na działkach o powierzchni 3500 m²,
- budynki przemysłowe, składowe i magazynowe oraz związane z obsługą produkcji rolnej o średniej powierzchni 4000 m² lokalizowane są na działkach o powierzchni 12000 m²
- budynki zabudowy lotniskowej o powierzchni użytkowej 110 m² lokalizowane będą na działkach o powierzchni 2000m².

Do oszacowania chłonności terenów przyjęto również założenie, że istniejący sposób zagospodarowania obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej znacznie bardziej sprzyja lokalizowaniu zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej. Z kolei takie funkcje jak przemysłowa, składowa i magazynowa oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych będą tylko w nieznacznym zakresie lokalizowane w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Ograniczony zakres lokalizacji tych funkcji w obszarach gdzie występuje już zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa wynika zarówno ze struktury podziałów działek, stopnia agregacji poszczególnych obszarów o potencjalnej chłonności oraz przede wszystkim z uciążliwości jakie generuje ta zabudowa.

Z wyżej przyjętych założeń wynika, iż chłonność obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wiejskich jednostek osadniczych gminy, w podziale na funkcje zabudowy wynosi:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) – 62 tys. m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych,
- dla zabudowy zagrodowej (RM) – 12,4 tys. m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej,
- dla zabudowy usługowej (U) – 18,6 tys. m² powierzchni użytkowej budynków usługowych w zabudowie usługowej,
- dla zabudowy przemysłowej, składowej i magazynowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych (P, RU) – 3,1 tys. m² powierzchni użytkowej budynków,
- dla zabudowy lotniskowej (ML) – 8,3 tys. m² powierzchni użytkowej budynków.

Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Cała gmina Brańszczyk pokryta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Tym samym realizacja zabudowy na terenie gminy odbywa się w oparciu o ustalenia tychże dokumentów. Szczegółowy wykaz powierzchni terenów przewidzianych pod zabudowę został wskazany w poniższej tabeli porównawczej możliwości lokalizowania nowej zabudowy (w odniesieniu do zabudowy dla której ten bilans był sporządzany).

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę w roku 2050 wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy [m ²]	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dla całej gminy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [m ²] (a)	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy (b)	Suma chłonności wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy (a+b)	Możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [m ²]
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	151580	62000	115960	177 960	-26 380
zabudowa zagrodowa	30316	12400	10923	23 323	6 993
zabudowa usługowa	90948	18600	18813	37 413	53 535

zabudowa przemysłowa i magazynowa w tym obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych	550 000	3100	744750	747 850	-197 850
Zabudowa letniskowa	54 569	8300	26 597	34897	19 672

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższego zestawienia tabelarycznego wynika, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy jedynie dla zabudowy usługowej, zabudowy zagrodowej i letniskowej. Zatem dla tych funkcji możliwe byłoby uzupełnienie w kierunkach zagospodarowania przestrzennego, poza obszarami o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych i poza obszarami wyznaczonymi w obowiązujących planach miejscowych na cele zabudowy, brakujących powierzchni wynikających wprost ze sporządzonego bilansu. Dla pozostałych typów zabudowy bilans z kolei wykazał brak możliwości wyznaczenia nowych terenów poza obszarami o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz poza obszarami wyznaczonymi na te cele w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. **Sytuacja taka wynika przede wszystkim z dużej rezerwy takich terenów w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.**

Wskazana w niniejszym bilansie możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy przekłada się przy zachowaniu wskazanych wcześniej powierzchni działek i budynków na możliwość wyznaczenia następujących nowych obszarów:

- dla zabudowy mieszkaniowej zagrodowej **około 16,4 ha,**
- dla zabudowy usługowej **około 61,2 ha,**
- dla zabudowy letniskowej **około 35,8 ha.**

Powierzchnie te mogłyby zostać wskazane poza obszarami o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych oraz poza terenami wyznaczonymi na cele zabudowy w obowiązującym planie miejscowym. Jednakże Studium Gminy Brańszczyk wyznacza już znaczne obszary zabudowy mieszkaniowej (w tym zagrodowej), usługowej i letniskowej poza wymienionymi wyżej terenami przeznaczonymi pod zabudowę w mpzp i obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych. **Ostatecznie biorąc pod uwagę ustalenia Studium możliwe jest jedynie wyznaczenie nowych terenów zabudowy usługowej na poziomie około 25,1 ha oraz zabudowy letniskowej o łącznej powierzchni 16,1 ha.**

W ramach niniejszej zmiany Studium z powyższego bilansu terenów wykorzystano:

Dla zabudowy usługowej – **0,5 ha**

Dla zabudowy letniskowej – **1,2 ha**

PODSUMOWANIE

Analiza potrzeb i możliwości rozwoju gminy Brańszczyk wraz z opracowanym bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę poza diagnozą stanu obecnego ma na celu również wskazanie możliwości potencjalnych kierunków rozwoju dla poszczególnych funkcji zabudowy, określając jednocześnie wytyczne do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wspomniane wytyczne w ramach możliwości lokalizacji nowej zabudowy zostały opracowane na podstawie przeprowadzonych wyliczeń przestrzennych, do których wykorzystano nowoczesne metody analiz przestrzennych dostępne w programach typu GIS.

Otrzymane wyniki w ramach przeprowadzonych obliczeń podkreślają mieszkalno-turystyczny charakter gminy. Wpasowują się również w obserwowane w ostatnich latach tendencje zmian liczby mieszkańców dla gmin wiejskich. Gmina posiada dość dobrze wykształcone obszary o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Co prawda w obowiązujących planach miejscowych jest duża rezerwa pod nową zabudowę to jednak mając na uwadze stałe dążenie władz gminy do rozwoju i stwarzania odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego gminy wskazuje się możliwość wyznaczenia nowych obszarów zabudowy usługowej. Pomimo braku możliwości wyznaczenia obszarów nowej zabudowy mieszkaniowej wyznaczenie terenów zabudowy usługowej w dłuższej perspektywie powinno przyczynić się do dalszego rozwoju gospodarczego gminy a konsekwencji przy kolejnej aktualizacji studium i odwróceniu trendów demograficznych lub zwiększeniu salda migracji zewnętrznych może okazać się, że możliwe będzie wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

Spis tabel:

Tabela nr 1. Porównanie udziału zatrudnionych w poszczególnych sektorach (rolniczym, przemysłowym i budownictwie, usługowym, finansowym) w roku 2019 w województwie mazowieckim oraz powiecie wyszkowskim. (Zgodnie z GUS wskaźnik liczony bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).....	4
Tabela nr 2. Procentowy udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz procentowy udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektorów: medycznego, kreatywnego, przetwórstwa rolno-spożywczego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów w gminie Brańszczyk w latach 2011 - 2020.	5
Tabela nr 3. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w gminie Brańszczyk w latach 2015 – 2020.	6
Tabela nr 4. Liczba mieszkań, izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.	16
Tabela nr 5. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa dla gminy Brańszczyk w latach 2010 – 2019 oraz.....	17
Tabela nr 6. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym gminy Brańszczyk oraz ich łączna powierzchnia użytkowa w latach 2013 – 2018.	17

Tabela nr 7. Charakterystyka infrastruktury wodociągowej w gminie Brańszczyk w latach 2010 - 2020.	18
Tabela nr 8. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2020.....	20
Tabela nr 9. Charakterystyka infrastruktury gazowej w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.....	21
Tabela nr 10. Wybrane dane demograficzne dla poszczególnych miejscowości w gminie Brańszczyk.....	25
Tabela nr 11. Urodzenia żywe na 1000 ludności, zgony na 1000 ludności i przyrost naturalny w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.	30
Tabela nr 12. Migracje w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020 – wybrane wskaźniki.....	30
Tabela nr 13. Prognoza liczby ludności na rok 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 dla województwa mazowieckiego i powiatu wyszkowskiego.	31
Tabela nr 14. Zmiana liczby mieszkańców gminy Brańszczyk w latach 2006 – 2020.....	32
Tabela nr 15. Prognoza liczby mieszkańców dla powiatu wyszkowskiego.	34
Tabela nr 16. Dochody i wydatki budżetu gminy Brańszczyk wg działów w latach 2010 – 2019.	36
Tabela nr 17. Zadania inwestycyjne wskazane w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2021-2030.....	39
Tabela nr 18. Prognozowane wydatki i dochody w budżecie gminy Brańszczyk w latach 2021-2030.	40

Spis wykresów:

Wykres nr 1. Liczba pracujących na 1000 osób w gminie wiejskiej Brańszczyk w latach 2009 – 2019 (Liczba pracujących na 1000 osób ujmowana jest bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).	3
Wykres nr 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 osób w gminie Brańszczyk w latach 2005-2020.	4
Wykres nr 3. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2011-2020 [%].....	5
Wykres nr 4. Struktura rynku działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizycznej, według sekcji PKD 2007 w gminie Brańszczyk w roku 2020.....	7
Wykres nr 5. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności.....	8
Wykres nr 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Brańszczyk w latach 2005 – 2020.....	9
Wykres nr 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.....	11
Wykres nr 8. Liczba budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.	16
Wykres nr 9. Procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie	19
Wykres nr 10. Procentowy udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.....	20
Wykres nr 11. Procentowy udział korzystających z instalacji gazowej w ogólnej liczbie	21
Wykres nr 12. Liczba ludności w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.	24
Wykres nr 13. Liczba ludności w podziale na miejscowości w gminie Brańszczyk w 2020 roku.	25
Wykres nr 14. Liczba ludności według wieku w 2020 roku w gminie Brańszczyk.	26
Wykres nr 15. Procentowy udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2020.	27
Wykres nr 16. Liczba ludności według wieku i płci z uwzględnieniem mobilności w 2020 roku w gminie Brańszczyk.	28
Wykres nr 17. Liczba ludności gminy Brańszczyk wg wieku i płci w 2020 roku.	28
Wykres nr 18. Urodzenia żywe/zgony na 1000 ludności w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020.....	29
Wykres nr 19. Przyrost naturalny w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020, na tle powiatu, województwa i kraju.	29

Wykres nr 20	Saldo migracji w gminie Brańszczyk w latach 2006 – 2020	31
Wykres nr 21.	Zmiana liczby ludności w latach 2006 – 2020.....	32
Wykres nr 22.	WARIANT 1 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców gminy Brańszczyk do roku 2050.	33
Wykres nr 23.	Prognoza liczby mieszkańców części wiejskiej powiatu wyszkowskiego.....	34
Wykres nr 24.	WARIANT 2 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców gminy Brańszczyk do roku 2050.	34
Wykres nr 25.	Saldo dochodów i wydatków gminy Brańszczyk w latach 2010 – 2019 [mln zł].	37
Wykres nr 26.	Dochody i wydatki budżetu gminy Brańszczyk (wybrane wskaźniki) w latach 2010-2019.....	38
Wykres nr 27.	Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w złotych w gminie Brańszczyk w latach 2010 – 2019.....	38